COPYRIGHT POLSKA

KWARTALNIK

STOWARZYSZENIA AUTORÓW I WYDAWCÓW

NR 2-3/2026

kwiecień – wrzesień

SPIS TREŚCI

- Słowo wstępne od redaktor naczelnej 3
- Opłaty z tytułu korzystania z utworów w ramach dozwolonego użytku 4

  – Publikacja rozporządzenia w Dz.U. 2026 poz. 626

  (Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 kwietnia 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów)

  – Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13 maja 2026 roku (sygn. akt VI ACa 3022/23)
- *Private Copying Global Study* – raport o reprografii 12
- Klauzule *opt-out* w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych 14
- Sztuczna inteligencja – aktualne zagadnienia. Część IV 19

  – Polska dołącza do krajów UE, które wdrożyły AI Act

  – Cyfrowy Omnibus czyli Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2026/1744 z dnia 8 lipca 2026 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2024/1689, (UE) 2018/1139 i (UE) 2023/1230 w odniesieniu do uproszczenia wdrażania zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji

  – Kodeks postępowania w zakresie przejrzystości treści generowanych przez sztuczną inteligencję

  – Reakcje na rezolucję Parlamentu Europejskiego w sprawie GenAI
- Sprawy w TSUE – kultura, prawo autorskie i prawa pokrewne 30

  Sprawy wniesione:

  – Czy regulowane ceny książek są zgodne z prawem UE? (sprawa C-780/25, Desch-Drexler II)

  – Czy ponowne udostępnienie posta naruszającego prawo autorskie w serwisie społecznościowym również stanowi naruszenie prawa? (C-30/26, SHR Germany)

  Wyroki:

  – Znaczenie geoblokowania dla interpretacji pojęcia publicznego udostępniania utworów online (sprawa C-788/24 – *Dziennik* Anne Frank)

  – Pojęcie pastiszu (sprawa C-590/23 Pelham II Gmbh)

  – Granice wykorzystania utworu do celu sprawozdania z aktualnych wydarzeń (sprawa C-598/24 Gândul Media Network SRL)

- Konsultacje publiczne planowanych aktów prawnych oraz bieżący proces legislacyjny w Polsce 41
  - Podwyżka wynagrodzeń PLR – nowelizacja ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o grach hazardowych
  - Projekt ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny
  - Pierwszy projekt nowelizacji ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną będący wdrożeniem rozporządzenia DSA, uchwalony przez Sejm i skierowany do podpisu Prezydenta
- Redakcja poleca 48
- W skrócie 49
- Wchodzą w życie 52
- Informacje o działalności Stowarzyszenia 53
  - Walne Zgromadzenie Członków
  - SAiW CP uczestnikiem akcji „Jeden Podpis"
  - SAiW CP sygnatariuszem listu stowarzyszeń twórczych w sprawie ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny
  - SAiW CP przystąpiło do międzynarodowej organizacji PLRI skupiającej krajowe OZZ wypłacające rekompensaty za użyczanie książek w bibliotekach
  - SAiW CP Mecenasem Międzynarodowych Targów Książki w Warszawie
  - SAiW CP partnerem 29. Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie
  - Ogłoszenie o programach stypendialnych SAiW Copyright Polska w roku akademickim 2026/2027
- Wspomnienie o Macieju Hoffmanie 60

Słowo wstępne od redaktor naczelnej

Za nami kwartał pełen wydarzeń związanych z prawami autorskimi i generatywną sztuczną inteligencją (GenAI). Prace nad regulacjami ważnymi dla twórców i wydawców oraz wdrożeniami unijnych aktów nabierają tempa.

12 maja 2026 roku opublikowano nowelizację rozporządzenia MKiDN o opłatach od czystych nośników i urządzeń w kształcie, jaki opisałam w numerze 1/2026, a 13 maja 2026 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał ważny wyrok w II instancji, również dotyczący opłat od czystych nośników i urządzeń, szczegóły na str. 4 i 8.

W kolejnym artykule omówię obszerny raport pt. ***Private Copying Global Study*****,** podsumowujący badania na temat aktualnego stanu „prywatnego kopiowania" i związanych z tym praw autorów i innych uprawnionych do rekompensaty za korzystanie z chronionych utworów w ramach dozwolonego użytku. Badanie przeprowadzono na całym świecie w 196 krajach – w tym Polsce. Zawiera ono wiele ciekawych zestawień i porównań. Jak na tym tle prezentuje się Polska – przeczytacie na stronie 12.

W ostatnim numerze wyjaśniłam pobieżnie różnice pomiędzy klauzulami *opt-out* i *opt-in* w kontekście praw przysługującym podmiotom praw autorskich. Z uwagi na ważną rolę, jaką odgrywają klauzule *opt-out* w polskiej ustawie, postanowiłam rozwinąć ten temat w odrębnym tekście. O praktycznych zastosowaniach tej klauzuli i ich implikacjach można przeczytać w artykule ***Klauzule* opt-out *w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych*** (str. 14).

W artykule ***Sztuczna inteligencja – aktualne zagadnienia. Część IV*** informuję o polskim wdrożeniu AI Act, a także wracam do tematu Cyfrowego Omnibusa, wejścia w życie kolejnych przepisów AI Act oraz o reakcjach na opisywaną w ostatnim numerze rezolucję Parlamentu Europejskiego o prawie autorskim i generatywnej sztucznej inteligencji (GenAI).

Na stronie 30 omówię najnowsze sprawy, opinie i orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) poświęcone sprawom twórców i wydawców.

Jak zaznaczyłam na wstępie – prace legislacyjne w Polsce nabrały tempa, o czym piszę w artykule ***Konsultacje publiczne planowanych aktów prawnych oraz bieżący proces legislacyjny w Polsce***. Do Sejmu trafił projekt ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o grach hazardowych, który zakłada zarówno podwyższenie o ponad 100% górnego limitu wydatków oraz podwojenie z 5 do 10% kwot, od których naliczane są opłaty za wypożyczenia biblioteczne, tzw. PLR (*public lending right*) – szczegóły na stronie 41. Ponadto opisuję aktualny stan prac nad ustawą o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny. Sejm znowelizował ustawę o świadczeniu usług drogą elektroniczną (wdrożenie DSA), teraz ruch po stronie Prezydenta (str. 46).

Na ostatnich stronach jak zwykle publikujemy bieżące informacje o działalności Stowarzyszenia SAiW Copyright Polska (str. 53).

To tylko niektóre z zagadnień poruszonych na łamach tego numeru Kwartalnika.

Życzę przyjemnej lektury!

MARZENNA WOJCIECHOWSKA,
REDAKTOR NACZELNA

OPŁATY Z TYTUŁU KORZYSTANIA Z UTWORÓW W RAMACH DOZWOLONEGO UŻYTKU

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

***

Publikacja rozporządzenia w Dz.U. 2026 poz. 626 (Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 kwietnia 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów)

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego **Marta Cienkowska** 30 kwietnia 2026 roku podpisała nowelizację rozporządzenia w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów. Rozporządzenie zostało opublikowane 12 maja 2026 roku[1] i w związku z 6-miesięcznym *vacatio legis* wejdzie w życie 13 listopada 2026 roku, co oznacza, że od tego momentu opłaty stanowiące rekompensatę za dozwolony użytek, będą naliczane od znowelizowanej listy urządzeń i nośników.

Nie sposób się nie odnieść do absurdalnych zarzutów kolportowanych przez różne osoby działające w imieniu zobowiązanych do wnoszenia opłat, choć kilka dni po publikacji temat ucichł, ponieważ najbardziej medialny zarzut nazywania opłaty „podatkiem" nie przyniósł spodziewanych rezultatów. Większość mediów profesjonalnie wytłumaczyła charakter tej opłaty i jej cel rekompensacyjny związany z pozbawieniem twórców, artystów oraz innych uprawnionych części praw na rzecz społeczeństwa – co wydaje się, wyczerpało temat na tę chwilę.

Warto jednak poznać kluczowe przepisy statuujące tę opłatę na potrzeby ewentualnych przyszłych dyskusji i pojawiających się demagogicznych argumentów, że zmienił się sposób korzystania z utworów, który powoduje brak uzasadnienia dla wnoszenia tej rekompensaty.

Kluczowym przepisem implikującym prawa twórców i innych uprawnionych jest art. 17 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej[2] zatytułowany „Prawo własności" a w szczególności ust. 2 tego artykułu. Zgodnie z jego brzmieniem prawa własności intelektualnej są chronione, a umieszczenie

---

1 https://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2026/626

2 Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, art. 17:
„Prawo własności
1. Każdy ma prawo do władania, używania, rozporządzania i przekazania w drodze spadku mienia nabytego zgodnie z prawem. Nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w ustawie, za słusznym odszkodowaniem za jej utratę wypłaconym we właściwym terminie. Korzystanie z mienia może podlegać regulacji ustawowej w zakresie, w jakim jest to konieczne ze względu na interes ogólny.
2. Własność intelektualna podlega ochronie".
Pełny tekst: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT.

tego zapisu w przepisie zatytułowanym „Prawo własności" przesądza o zaliczeniu tego prawa do własności. Z treści ust. 1 tego artykułu wynika, że nikt nie może być pozbawiony swojej własności, chyba że w interesie publicznym, w przypadkach i na warunkach przewidzianych w ustawie, za słusznym odszkodowaniem za jej utratę wypłaconym we właściwym terminie.

Dozwolony użytek chronionych utworów jest właśnie takim przypadkiem.

Korzystanie z mienia (prawa) może podlegać regulacji ustawowej w zakresie, w jakim jest to konieczne ze względu na interes ogólny – a słuszne odszkodowanie powinno odnosić się do wysokości wynagrodzenia licencyjnego. W takiej wysokości, aby zapewnić twórcom możliwość normalnego funkcjonowania wraz z możliwością ponoszenia kosztów ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego. Nawiązuję tu do dyskusji o inicjatywie ustawodawczej polskiego rządu, mającej zapewnić powszechne objęcie twórców i artystów ubezpieczeniem społecznym, o której więcej piszę na str. 44.

Ostateczny tekst rozporządzenia został przyjęty w kształcie opisanym przeze mnie w poprzednim numerze Kwartalnika. Zamiarem ustawodawcy było umożliwienie uzyskania rekompensat szacowanych na kwotę około 200 mln zł.

Jeżeli dyskutujemy o potrzebie przeprowadzenie badań, które mają ustalić poziom godziwej rekompensaty stosownie do zapisów art. 5 ust. 2 a i b dyrektywy INFOSOC[3], to może warto jako miarę godziwości tej rekompensaty przyjąć potencjalną wysokość licencji możliwych do uzyskania w uczciwych negocjacjach, gdyby nie było dozwolonego użytku. W dalszej części Kwartalnika na str. 12 opisuję raport *Private Copying Global Study*, z którego wynika powszechność stosowania rekompensaty za prywatny dozwolony użytek utworów.

Raport pozwala przeanalizować i porównać rekompensaty w innych krajach UE podobnych do Polski. Dzięki temu można zestawić przychody w poszczególnych państwach, co w świetle orzecznictwa europejskiego stanowi prawidłowe kryterium przy ustalaniu godziwej opłaty.

Na odpowiedź na pytanie, czy zaproponowany w rozporządzeniu mechanizm zapewni spodziewaną godziwą wysokość rekompensaty, przyjdzie nam jeszcze poczekać. Pierwsze weryfikowalne informacje pojawią się po zamknięciu pierwszego kwartału 2027 roku.

Podsumowanie treści rozporządzenia

Aktualnie organizacjami uprawnionymi do dokonywania inkasa opłat są:

- w sferze „audio" – **ZAiKS** na rzecz twórców, **SAWP** na rzecz artystów wykonawców oraz **ZPAV** na rzecz producentów fonogramów;
- w sferze „wideo" – **SFP** (Stowarzyszenie Filmowców Polskich) na rzecz twórców i producentów wideogramów oraz **ZASP** (Związek Artystów Scen Polskich) na rzecz artystów wykonawców;

[3] Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, art. 5:
„Wyjątki i ograniczenia
2. Państwa Członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do prawa do zwielokrotniania określonego w art. 2, w następujących przypadkach:
a) w odniesieniu do zwielokrotniania na papierze lub podobnym nośniku przy użyciu dowolnej techniki fotograficznej lub innego procesu przynoszącego podobny skutek, z wyjątkiem partytur, pod warunkiem że podmioty praw autorskich otrzymają godziwą rekompensatę;
b) w odniesieniu do zwielokrotniania na dowolnych nośnikach przez osobę fizyczną do prywatnego użytku i do celów ani bezpośrednio, ani pośrednio handlowych, pod warunkiem że podmioty praw autorskich otrzymają godziwą rekompensatę, uwzględniającą zastosowanie lub niezastosowanie środków technologicznych określonych w art. 6, w odniesieniu do danych utworów lub przedmiotów objętych ochroną".
Pełny tekst: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:32001L0029.

- w sferze „reprografia" – **SAiW CP** (Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska) na rzecz wydawców oraz na rzecz twórców – w zakresie urządzeń i nośników wymienionych w pkt. 1–12 tabeli poniżej oraz Stowarzyszenie **KOPIPOL** – na rzecz autorów w zakresie urządzeń i nośników wymienionych w pkt. 13–18.

Podziału opłat na rzecz wydawców będą dokonywać SAiW Copyright Polska oraz Stowarzyszenie Repropol, natomiast na rzecz twórców – w odniesieniu do urządzeń i nośników wymienionych w pkt. 1–12 – SAiW Copyright Polska oraz Stowarzyszenie Repropol, a w odniesieniu do urządzeń i nośników wymienionych w pkt. 13–18 – Stowarzyszenie KOPIPOL.

Aktualnie nośniki, urządzenia i stawki kształtują się następująco:

Poz.	Typ urządzenia lub nośnika	Wysokość opłaty w % liczona od ceny netto sprzedaży urządzenia lub nośnika	Sfera AUDIO	Sfera WIDEO	Sfera REPRO
1.	Telefon komórkowy z wbudowaną pamięcią od 32 GB – w tym smartfon	1	1/3	1/3	1/3
2.	Tablet z wbudowaną pamięcią od 32 GB	1	10%	70%	20%
3.	Komputer stacjonarny, komputer przenośny	1	1/3	1/3	1/3
4.	Telewizor z wbudowaną pamięcią lub funkcją nagrywania na nośnik zewnętrzny	1	20%	80%	0%
5.	Dekoder telewizyjny z wbudowaną pamięcią lub funkcją nagrywania na nośnik zewnętrzny	1	30%	70%	0%
6.	Cyfrowy odtwarzacz audio z wbudowaną pamięcią lub funkcją nagrywania na nośnik zewnętrzny	1	100%	0%	0%
7.	Cyfrowy odtwarzacz audio-wideo z wbudowaną pamięcią lub funkcją nagrywania na nośnik zewnętrzny	1	20%	80%	0%

8.	Przenośne urządzenie do nagrywania dźwięku lub obrazu na płyty CD, DVD i Blu-ray	1	50%	50%	0%
9.	Dysk twardy, w tym HDD lub SDD	1	1/3	1/3	1/3
10.	Karta pamięci zewnętrznej (w tym pendrive i inne półprzewodnikowe wymienne pamięci masowe)	1	1/3	1/3	1/3
11.	Płyta CD	2	80%	20%	0%
12.	Płyta DVD, Blu-ray	2	20%	80%	0%
13.	Kopiarka, w tym atramentowa, laserowa, analogowa i termosublimacyjna	2	0%	0%	100%
14.	Skaner, w tym ręczny i szczelinowy	2	0%	0%	100%
15.	Drukarka atramentowa i drukarka laserowa	1,5	0%	0%	100%
16.	Papier formatu A3 i A4	0,75	0%	0%	100%
17.	Urządzenie wielofunkcyjne zawierające skaner lub kopiarkę	2	0%	0%	100%
18.	Kopiarka, drukarka, urządzenie wielofunkcyjne zdolne do wykonywania kopii utworów, także na arkuszach formatu powyżej A3 (urządzenia wielkoformatowe)	1, ale nie więcej niż 100 zł	0%	0%	100%

***

Wyrok Sądu Apelacyjnego z 13 maja 2026 roku (sygn. akt VI ACa 3022/23)

Na przeciwległym biegunie do rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego znajdują się rozstrzygnięcia spraw sądowych dotyczące opłat reprograficznych za korzystanie z chronionych utworów w ramach dozwolonego użytku. Dlaczego na przeciwległym? Dlatego że po raz kolejny – tym razem Sąd Apelacyjny w Warszawie – potwierdził, że kluczowe znaczenie w zakresie ustalania tej opłaty ma przepis ustawy o prawie autorskim, który ją ustanowił, a nie wydane na jego podstawie rozporządzenie MKiDN.

Wyrok z 13 maja 2026 roku (sygn. akt VI ACa 3022/23) utrzymujący w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie wydany 31 maja 2023 roku[4] **(sygn. akt XXV C 1487/12)** jest prawomocny, ale przysługuje od niego kasacja do Sądu Najwyższego. Na chwilę obecną nie ma informacji, czy skarga kasacyjna została wniesiona.

Wcześniej, tj. 10 lipca 2020 roku, Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku w sprawie o sygn. akt I ACa 770/19[5] rozstrzygał problem dotyczący opłaty reprograficznej, **rozpatrując apelację od wyroku** Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie o sygn. akt XXIV C 570/12.

Apelacje w sprawie wniosły obie strony i obie apelacje zostały odrzucone, ale utrzymanie w mocy wyroku w przeważającej części korzystnego dla strony powodowej – zawierającego tezy najpierw zaakceptowane przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie o sygn. akt I ACa 770/19, potem powołane przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygn. akt XXV C 1487/12, a ostatecznie potwierdzone w aktualnie omawianym wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie o sygn. akt VI ACa 3022/23 – jest szczególnie istotne.

Teza dotyczy możliwości zakwalifikowania urządzenia jako reprograficznego objętego opłatą. Decydującą cechą takiego urządzenia jest możliwość wykonania za jego pomocą kopii egzemplarza opublikowanego utworu. W ocenie Sądu: **„jest to wykładnia uwzględniająca dynamikę rozwoju techniki, w wyniku której pojawiają się nowe urządzenia reprograficzne. Interpretacja przyjęta przez pozwanego wymagałaby nieustannego nowelizowania przepisów i rozszerzania katalogu urządzeń, od których pobierana jest opłata reprograficzna".**

Sąd Apelacyjny odrzucił zarzut pozwanego o naruszenie przywołanych w apelacji norm Konstytucji Rzeczpospolitej Polski[6], obowiązek uiszczenia opłaty reprograficznej bowiem wynika z ustawy pr. aut. Przesądza o tym konstytucyjna zasada, że obciążenia finansowe mogą być nakładane jedynie przez akty prawne rangi ustawowej, ponadto zaś jednoznacznie obowiązek zapłaty wynika z art. 20 ust. 1 pr. aut., a akt prawny na poziomie rozporządzenia wykonawczego nie może wpływać na jego zakres. Sąd uznał, że „**wobec tego samego zakresu pojęcia «urządzenia reprograficzne» brak jest podstaw do przyjęcia, że rozporządzenie wykonawcze z 2003 r. nałożyło wstecznie opłatę na urządzenia, które wcześniej nie były nią objęte. Określiło jedynie sposób poboru opłat, przy czym nie zwiększyło ich wysokości".**

Sąd Okręgowy w Warszawie w wyroku o sygn. akt XXVC 1487/12, powołując wyżej omówione tezy wyroku Sądu Apelacyjnego w sprawie o sygn. akt I ACa 770/19 uznał, że w jego „ocenie błędne jest objęcie opłatami jedynie urządzeń literalnie wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Kultury

[4] https://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/$N/154505000007503_XXV_C_001487_2012_Uz_2023-05-31_002

[5] https://orzeczenia.waw.sa.gov.pl/content/$N/154500000000503_I_ACa_000770_2019_Uz_2020-07-08_001

[6] https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970780483/U/D19970483Lj.pdf

i Dziedzictwa Narodowego". Wynika to z treści art. 20 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, która obok nazw własnych urządzeń, używa sformułowania „inne podobne urządzenia". Jest to szczególnie widoczne w pkt. 2 ust. 1 art. 20 pr. aut. dotyczącego urządzeń reprograficznych, który obok „kserokopiarek, skanerów" zawiera sformułowanie „innych podobnych urządzeń reprograficznych umożliwiających pozyskiwanie kopii całości lub części egzemplarza opublikowanego utworu".

Warto przy tym zwrócić uwagę, że rekompensata w postaci opłaty od urządzeń ma szerszy charakter niż opłata od nośników (art. 20 ust. 1 pkt. 3 pr. aut.), która jest literalnie przypisana rekompensacie za dozwolony użytek osobisty – uregulowany w art. 23 pr. aut.[7] i dotyczy również sytuacji wskazanej w art. 5 ust. 2 pkt a) dyrektywy INFOSOC[8], czyli dozwolonego użytku publicznego, dotyczącego zwielokrotnienia na papierze lub podobnym nośniku – stąd stawki za urządzenia reprograficzne są wyższe niż w przypadku urządzeń tworzących wyłącznie kopie cyfrowe.

W jaki sposób opisane orzecznictwo może wpłynąć na sytuację prawną po wejściu w życie rozporządzenia MKiDN zawierającego zaktualizowaną listę urządzeń i nośników? W mojej ocenie dwojako. Po pierwsze może zadziałać wstecz i stać się podstawą do rozliczeń opłat od urządzeń i nośników, które nie uległy przedawnieniu. Ten aspekt sprawy pojawił się w artykułach prasowych komentujących skutki orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Warszawie[9].

Zgodnie z wykładnią przepisów dotyczącą przedawnienia roszczeń dokonaną przez SO w omawianej już wyżej sprawie o sygn. akt XXVC 1487/12 termin ten wynosi aktualnie sześć lat.

Po drugie – na przyszłość – można by bezpośrednio na podstawie ustawy dochodzić roszczeń z tytułu opłat reprograficznych od urządzeń i nośników, które nie są wyszczególnione na liście w rozporządzeniu, jednak z uwagi na swoje cechy podobieństwa funkcjonalnego do urządzeń i nośników znajdujących się na liście oraz rolę społeczno-gospodarczą, jaką odgrywają w zwielokrotnianiu utworów w ramach dozwolonego użytku osobistego i publicznego, w myśl ustawy powinny zostać objęte opłatami.

Kwestia terminu przedawnienia roszczeń z tytułu opłat reprograficznych została szczegółowo omówiona zarówno w wyroku Sądu Okręgowego, jak i w wyroku Sądu Apelacyjnego. Z uwagi na fakt, że roszczenie dotyczyło zobowiązań powstałych przed

9 lipca 2018 roku, termin przedawnienia wynosi 10 lat. Aktualnie po nowelizacji kodeksu cywilnego termin ten wynosi 6 lat ze skutkiem na ostatni dzień roku kalendarzowego[10].

---

[7] Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. z 2025 r. poz. 24), art. 23:
„1. Bez zezwolenia twórcy wolno nieodpłatnie korzystać z już rozpowszechnionego utworu w zakresie własnego użytku osobistego. Przepis ten nie upoważnia do budowania według cudzego utworu architektonicznego i architektoniczno-urbanistycznego oraz do korzystania z elektronicznych baz danych
spełniających cechy utworu, chyba że dotyczy to własnego użytku naukowego niezwiązanego z celem zarobkowym.
2. Zakres własnego użytku osobistego obejmuje korzystanie z pojedynczych egzemplarzy utworów przez krąg osób pozostających w związku osobistym, w szczególności pokrewieństwa, powinowactwa lub stosunku towarzyskiego".
Pełny tekst: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf.

[8] Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, art. 5:
„Wyjątki i ograniczenia
2. Państwa Członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do prawa do zwielokrotniania określonego w art. 2, w następujących przypadkach:
a) w odniesieniu do zwielokrotniania na papierze lub podobnym nośniku przy użyciu dowolnej techniki fotograficznej lub innego procesu przynoszącego podobny skutek, z wyjątkiem partytur, pod warunkiem że podmioty praw autorskich otrzymają godziwą rekompensatę".
Pełny tekst: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:32001L0029.

[9] https://www.rp.pl/internet-i-prawo-autorskie/art44394381-producentom-smartfonow-grozi-fala-pozwow-o-zalegle-oplaty-reprograficzne [dostęp: 13.09. 2026].

[10] Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tj. Dz.U. z 2026 r. poz. 795), art. 118:

Oba Sądy, odmawiając uznania zarzutu przedawnienia roszczeń, odrzuciły argumentację strony pozwanej o konieczności zastosowania krótszych terminów przedawnienia dla roszczeń w obrocie gospodarczym lub tzw. roszczeń okresowych[11], wyjaśniając charakter pobieranych opłat z tytułu kopiowania, które w ocenie obu sądów nie noszą znamion ani działalności gospodarczej, ani okresowości.

Z kolei pojęcie „innych urządzeń" zawarte w art. 20 ustawy o pr. aut.[12] zdaniem Sądu wymagało dokonania zarówno analizy prawnej przepisu, jak i oceny technicznej konkretnych urządzeń i nośników w kontekście ich zdolności do zwielokrotniania utworów, z uwzględnieniem możliwości wykonywania innych funkcji niż zwielokrotnianie utworów. Ocena prawna brzmienia przepisu sprowadza się do udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy katalog urządzeń i nośników wymieniony w rozporządzeniu MKiDN jest zamknięty. W ocenie Sądu jest to katalog otwarty, ponieważ rozporządzenie wydane na podstawie ustawy określa **kategorie urządzeń i nośników[13]**, a nie same urządzenia i nośniki opisane w art. 20 ust. 1

„Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata".
Pełny tekst: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19640160093/U/D19640093Lj.pdf.

[11] https://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/$N/154505000007503_XXV_C_001487_2012_Uz_2023-05-31_002
(...) W ocenie Sądu opłata dochodzona przez powoda nie ma charakteru świadczenia okresowego. Jak trafnie wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 8 listopada 2012 r. (sygn. akt I ACa 563/12) „Opłaty zbierane przez pozwanego wynikają z treści art. 20 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o Prawie autorskim i prawach pokrewnych, który określa wysokość opłat pobieranych na rzecz twórców od importerów i producentów urządzeń służących do kopiowania i przegrywania utworów oraz czystych nośników, na które odbywa się przegrywanie. Jest to wynagrodzenie autorskie, wynikające z tytułu użytku prywatnego, które jest zbierane przez organizacje właściwe, określone w przepisach rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów. Z brzmienia art. 20 Prawa autorskiego wynika jedynie obowiązek uiszczenia wynagrodzenia przez wskazane podmioty na rzecz wskazanej na rzecz właściwej organizacji, która dokonuje dalszego podziału na rzecz innych uprawnionych organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. Organizacje inkasujące wynagrodzenie powinny pobierać je kwartalnie, a następnie przekazywać organizacjom uprawnionych twórców w terminie 60 dni po upływie każdego kwartału (§ 6 rozporządzenia). Nie jest to zatem świadczenie określone kwotowo i uzależnione od czasu trwania stosunku prawnego i nie powstaje z upływem określonego okresu czasu. Ponadto nie jest to opłata należna organizacjom zbiorowego zarządzania, ale należna twórcom, w imieniu których występują uprawnione organizacje zbiorowego zarządzania. Określony w rozporządzeniu sposób i termin poboru opłat i dalszego rozdziału pobranych opłat nie przesądza, iż świadczenia te mają charakter świadczeń okresowych. Jest to kategoria autorskich praw majątkowych, oznaczonych jako prawo do wynagrodzenia, swoista forma wynagrodzenia autorskiego niepołączona w początkowej fazie z konkretnym wykorzystaniem utworu, stanowiąca rekompensatę twórcy za utracone korzyści z tytułu zwielokrotnień utworów. Z tego względu, skoro ustawa nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi w tym wypadku 10 lat."

[12] Ustawa pr. aut., artykuł 20: „1. Producenci i importerzy:
1) magnetofonów, magnetowidów **i innych podobnych urządzeń,**
2) kserokopiarek, skanerów **i innych podobnych urządzeń reprograficznych** umożliwiających pozyskiwanie kopii całości lub części egzemplarza opublikowanego utworu,
3) czystych nośników służących do utrwalania, w zakresie własnego użytku osobistego, utworów lub przedmiotów praw pokrewnych, przy użyciu urządzeń wymienionych w pkt 1 i 2
– są obowiązani do uiszczania, określonym zgodnie z ust. 5, organizacjom zbiorowego zarządzania, działającym na rzecz twórców, artystów wykonawców, producentów fonogramów i wideogramów oraz wydawców, opłat w wysokości nieprzekraczającej 3% kwoty należnej z tytułu sprzedaży tych urządzeń i nośników".
Pełny tekst: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf.

[13] Ustawa pr. aut., art. 20: „5. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego po zasięgnięciu opinii organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, stowarzyszeń twórców, artystów wykonawców, organizacji producentów fonogramów, producentów wideogramów oraz wydawców, jak również organizacji producentów lub importerów urządzeń i czystych nośników wymienionych w ust. 1, określa, w drodze rozporządzenia: kategorie urządzeń i nośników oraz wysokość opłat, o których mowa w ust. 1, kierując się zdolnością urządzenia i nośnika do zwielokrotniania utworów, jak również ich przeznaczeniem do wykonywania innych funkcji niż zwielokrotnianie utworów, sposób pobierania i podziału opłat

pr. aut., więc lista w rozporządzeniu ma charakter przykładowy[14].

Ocena, czy dane urządzenie jest urządzeniem reprograficznym, zależy od zdolności do zwielokrotniania utworów, nawet jeżeli funkcja ta ma charakter uboczny w stosunku do funkcji i możliwości całego urządzenia. To samo dotyczy oceny potencjału danego nośnika, na którym można przechowywać kopię utworu.

Wydaje się jednak, że na chwilę obecną warto poczekać na sprawdzenie realnego potencjału rozporządzenia MKiDN, aby zweryfikować, czy zapewni ono godziwą rekompensatę w rozumieniu dyrektywy INFOSOC. Bardzo przydatnym narzędziem w zakresie takiej analizy będzie wspominany wcześniej opublikowany raport o reprografii ***Private Copying Global Study***, który omawiam w kolejnym artykule.

oraz organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi uprawnione do ich pobierania".
Pełny tekst: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf.

[14] *W ocenie Sądu błędne jest objęcie opłatami jedynie urządzeń literalnie wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Sąd podziela twierdzenia strony powodowej, iż złożone przez pozwanego zestawienie – wykaz nośników i urządzeń jest niekompletne, a pozwany w sposób dowolny i sprzeczny z zobowiązaniem tut. Sądu i istniejącym orzecznictwem ograniczył złożony wykaz jedynie do urządzeń de nomine (z nazwy) wymienionych w załącznikach do rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 2 sierpnia 2003 r. Mimo wyraźnego wskazania w prawomocnym wyroku zakresu obowiązku informacyjnego, obejmującego wszystkie urządzenia umożliwiające kopiowanie egzemplarzy utworów w ramach własnego użytku osobistego oraz pomijając treść § 2 ust. 2 rozporządzenia, pozwany dowolnie przyjął, że obowiązek opłat jest ograniczony do urządzeń z nazwy wymienionych w załącznikach do rozporządzenia. Słusznie wskazywała strona powodowa, iż pozwany pomija treść art. 20 Prawa autorskiego, a także treść zsynchronizowanego z tym przepisem § 2 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego wydanego na jego podstawie art. 20 ust. 5 Prawa autorskiego.*

Powtórzyć należy w tym miejscu prawidłowe rozważania strony powodowej, iż dodatkowo istotnym błędem w tym rozumowaniu jest nieuwzględnienie znaczenia hierarchii obu tych przepisów. Rolą tego rozporządzenia nie jest określenie przedmiotowego zakresu tych opłat. O tym rozstrzyga ustawa, a więc przepis wyższej rangi niż rozporządzenie. Rozporządzenie ma za zadanie (co wynika wyraźnie z art. 20 ust. 5 Prawa autorskiego) określenie kategorii urządzeń i nośników wymienionych w ust. 1 tego artykułu pod kątem wysokości opłat za poszczególne rodzaje urządzeń i nośników wymienionych z nazwy w załącznikach do rozporządzenia. Wyliczenie zaś w ustawie urządzeń, do których odnoszą się opłaty, ma jedynie charakter przykładowy. Zasada ta ma charakter przykładowy jako norma ustawowa wyznaczająca przedmiotowy zakres opłat. Wspólnym mianownikiem (jak wynika z brzmienia art. 20 ust. 1 Prawa autorskiego) jest odniesienie obowiązku opłat do wszystkich urządzeń „umożliwiających pozyskiwanie kopii całości lub części egzemplarza opublikowanego utworu", w zakresie własnego użytku osobistego". Odesłanie uregulowania zakresu obowiązku przedmiotowego opłat byłoby sprzeczne z zasadami wykładni prawa i w konsekwencji, z zasadami konstytucyjnymi określającymi hierarchię aktów prawnych, według których obowiązki adresatów norm prawnych stanowią materię ustawową.
Pełny tekst: https://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/$N/154505000007503_XXV_C_001487_2012_Uz_2023-05-31_002.

PRIVATE COPYING GLOBAL STUDY – RAPORT O REPROGRAFII

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Cztery europejskie organizacje – CISAC[15], BIEM[16], IFRRO[17] oraz Stichting de Thuiskopie[18] – zajmujące się ochroną praw autorskich i pokrewnych zjednoczyły siły i opracowały nową edycję Raportu Private Copying 2026 poświęconą wynagrodzeniom za kopiowanie prywatne dla uprawnionych na całym świecie, opartą na globalnym badaniu tego zagadnienia. To już trzecia edycja badania, jej wcześniejsze wersje były publikowane w latach 2017 i 2020.

Warto odnotować, że raport ma również polski wątek, ponieważ w jego tworzeniu w charakterze eksperta wzięła udział mec. Aleksandra Burba.

Edycja 2026 *Private Copying Global Study* to kompendium kompleksowej analizy przepisów dotyczących kopiowania prywatnego oraz ram wynagrodzeń na całym świecie. Liczący 537 stron raport zawiera analizy przepisów prawnych, opisy mechanizmów pobierania i dystrybucji oraz stawki opłat oraz przychody pochodzące z kopiowania prywatnego w 196 krajach i pięciu regionach świata. Badanie ujawnia, że wynagrodzenie za kopiowanie prywatne wygenerowało 1,06 miliarda euro dla uprawnionych na całym świecie w 2024 roku, przy jednoczesnym obciążeniu konsumentów niewielkimi kwotami wynoszącymi kilka euro rocznie.

W ocenie Anity Huss-Ekerhult, dyrektor generalnej IFRRO: „badanie pokazuje ważną rolę, jaką prywatne kopiowanie i systemy wynagrodzeń za reprografię odgrywają we wspieraniu szerokiego ekosystemu kreatywnego, w tym sektora tekstowego i obrazowego. Systemy te zapewniają, że autorzy, twórcy wizualni, dziennikarze i wydawcy, od książek i czasopism naukowych po gazety i czasopisma, otrzymują uczciwe wynagrodzenie, gdy ich prace są powielane do użytku prywatnego i osobistego. IFRRO z zadowoleniem przyjmuje ten bardziej inkluzywny obraz tego, jak wynagrodzenie za prywatne kopiowanie wspiera różnorodną społeczność autorów i właścicieli praw w globalnym sektorze tekstów i obrazów".

Z kolei Briene Zijlmans, dyrektor zarządzająca Stichting de Thuiskopie, zwraca uwagę, że: „bez uczciwego wynagrodzenia kreatywność zanika. Systemy prywatnego kopiowania chronią życie twórców, jednocześnie szanując prywatność konsumentów, którzy kopiują chronione dzieła na swoich urządzeniach".

Warto zapoznać się z całym raportem i sytuacją w różnych, daleko od Polski położonych zakątkach świata, lecz z uwagi na moment, w którym aktualnie się znaleźliśmy – czyli tuż przed wejściem w życie znowelizowanego rozporządzenia, a więc kiedy raport dotyczący danych z Polski stracił swoją aktualność – szczególnie interesujące są dane z krajów Unii Europejskiej z racji harmonizacji przepisów dotyczących rekompensat za prywatne kopiowanie. Harmonizacja tych przepisów dokonana dyrektywą INFOSOC, a konkretnie art. 5 ust. 2 b, powinna prowadzić do podobnego standardu egzekwowania i wykonywania tych przepisów we wszystkich

[15] CISAC – the International Confederation of Societies of Authors and Composers, https://www.cisac.org/.

[16] BIEM – Bureau International des Sociétés gérant les droits d'enregistrement et de reproduction mécanique, https://www.biem.org/.

[17] IFRRO – International Federation of Reproduction Rights Organisations, https://ifrro.org/.

[18] Stichting de Thuiskopie – https://www.thuiskopie.nl/nl/about-stichting-de-thuiskopie.

krajach członkowskich. Oczywiście systemy w poszczególnych krajach członkowskich mogą się różnić pomiędzy sobą, ale powinny prowadzić do tego samego celu warunkującego stosowanie dozwolonego użytku chronionych utworów, a mianowicie wypłaty uprawnionym godziwej rekompensaty z tego tytułu. Z tego względu wydaje się oczywiste, że kwoty rekompensat powinny być skorelowane, a porównanie przychodów przeznaczonych na wypłaty dla uprawnionych jest podstawowym narzędziem kontroli godziwości dochodzonych stawek. Szczególnie interesująca wydaje się tabela nr 8 na stronie 24 raportu.

Z pewnością porównania 1:1, które byłyby najprostsze, mogą nie przynieść rezultatu z uwagi na nadal zbyt duże dysproporcje w liczbie mieszkańców oraz w potencjale ich portfeli, które mogą być determinowane wynikającą z większej zamożności liczbą urządzeń i nośników używanych do prywatnego kopiowania. Na przykład w niektórych krajach może być znacznie więcej rodzin, które kupują każdemu swojemu dziecku regularnie najnowocześniejszy smartfon. Bardziej wiarygodne jest porównanie *per capita*, zawarte w tabeli nr 9 na stronie 26 raportu. Jeżeli dysproporcje pomiędzy państwami są bardzo znaczące, może to niepokoić z uwagi na nieuzasadnione różnice w rekompensowaniu uprawnionym dozwolonego użytku, a co za tym idzie nierówne traktowanie uprawnionych na rynku europejskim. Może to prowadzić do pauperyzacji kulturowej w niektórych krajach, a w konsekwencji stanowić zagrożenie dla dziedzictwa kulturowego i – *last but not least* – zagraża wolnej konkurencji odpowiednią jakością twórczości na wspólnym europejskim rynku usług kreatywnych.

Analiza przychodu *per capita* w krajach UE w 2024 roku prowadzi do wniosku, że najwyższy wskaźnik jest w Portugalii i wynosi 3,72 euro, a najniższy w Polsce wynoszący 0,23 euro. Trzeba zaznaczyć, że tabela nie zawiera danych z wszystkich krajów europejskich. Nie ma danych na przykład z Bułgarii czy z Cypru. Kolejny najniższy po Polsce wskaźnik jest w Chorwacji i wynosi 0,28 euro. Dużo lepiej prezentują się wyniki w państwach takich jak Węgry (2,50 euro) i Litwa (1,81 euro). Wynik Litwy jest niemal identyczny z medianą wskaźnika dla państw UE, który wynosi 1,82 euro. Z kolei wśród państw z wysokim wskaźnikiem trzeba wymienić Francję (3,59 euro) i Niemcy (2,82 euro). Francja jest liderem całkowitego przychodu z rekompensaty w 2024 roku w wysokości 246 348 tysięcy euro. Jeżeli porównamy ten przychód z przychodem Portugalii z wyższym wskaźnikiem *per capita*, który wyniósł w 2024 roku 39 783 tysięcy euro, to zaważymy, że bezpośrednie porównanie przychodu, bez korekty ważenia wskaźnikiem *per capita*, jest zbytnim uproszczeniem. Przychód Polski w 2024 roku to 8 315 tysięcy euro. Gdy założymy przyszły wpływ – szacowany przez MKiDN na 200 milionów złotych, czyli około 46 milionów euro – jako Polska uzyskamy wyższy przychód niż Portugalia i zbliżymy się do państw takich jak Hiszpania z przychodem 76 340 tysięcy euro ze wskaźnikiem *per capita* 1,56 euro.

Link do raportu:
https://ifrro.org/page/article-detail/new-private-copying-global-study-highlights-the-continued-importance-of-private-copying-remuneration-for-creators-worldw/

KLAUZULE *OPT-OUT* W USTAWIE O PRAWIE AUTORSKIM I PRAWACH POKREWNYCH

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Zgodnie z zapowiedzią w ostatnim numerze, w którym wyjaśniłam pobieżnie różnice pomiędzy klauzulami *opt-out* i *opt-in*[19] w kontekście praw przysługującym podmiotom praw autorskich, kontynuuję temat z uwagi na ważną rolę, jaką odgrywają klauzule *opt-out* w polskiej ustawie o prawie autorskim[20].

Co do zasady klauzula *opt-in* jest fundamentem prawa autorskiego, opartym na monopolu autorskim, czyli bez licencji uzyskanej od uprawnionego nie wolno korzystać z utworu. Od tej zasady są wyjątki w postaci klauzuli *opt-out* korzystniejszej dla użytkowników. W tym przypadku ciężar działania spoczywa na uprawnionym, który dla ochrony swoich praw musi wnieść odpowiednie zastrzeżenie.

W polskiej ustawie o prawie autorskim są dwa wyjątki, czyli dwa przypadki stosowania klauzuli *opt-out*. Pierwsza klauzula *opt-out* dotycząca zastrzeżenia przedruku prasowego znajduje się w pr. aut. od 2000 roku[21]. Druga – została dodana nowelizacją ustawy pr. aut.[22] w 2024 roku dostosowującą polskie prawo do dyrektywy DSM[23] i dotyczy wyjątku TDM, czyli tzw. eksploracji tekstów i danych.

W przypadku klauzuli *opt-out* dotyczącej przedruku (art. 25 ust. 1 pkt 1 b pr. aut.)[24] przyjęło się

---

[19] *Sztuczna inteligencja – aktualne zagadnienia. Część III – W WIPO o generatywnej AI (widoczność i przejrzystość korzystania z praw autorskich oraz licencjonowanie praw i wynagrodzenia dla uprawnionych)*, https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_1_2026.pdf, str. 12:

Model *opt-out*	Model *opt-in*
Dana czynność dotycząca korzystania z praw własności intelektualnej jest dozwolona – chyba że uprawniony wniesie zastrzeżenie, że nie zgadza się na takie korzystanie.	Podjęcie czynności dotyczącej korzystania z praw własności intelektualnej jest możliwe po uzyskaniu zgody uprawnionego.

[20] Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. 2025 poz. 24), https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf.

[21] Ustawa z dnia 9 czerwca 2000 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. nr 53 poz. 637), https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20000530637/O/D20000637.pdf.

[22] Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ustawy o ochronie baz danych oraz ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (Dz.U. 2024 poz. 1254), https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240001254.

[23] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE, https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj?locale=pl.

[24] Przedruk – art. 25 Ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. 2025 poz. 24), https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf:
„Art. 25. 1. Wolno rozpowszechniać w celach informacyjnych w prasie, radiu i telewizji:
1) już rozpowszechnione:
(...)
b) artykuły na aktualne tematy polityczne, gospodarcze lub religijne, chyba że zostało wyraźnie zastrzeżone, że ich dalsze rozpowszechnianie jest zabronione (...)".

rozwiązanie, które polega na publikowaniu pod artykułami tzw. noty copyrightowej, czyli znaczka ochrony praw autorskich i wydawniczych wraz z krótkim zastrzeżeniem, które jednocześnie jest linkiem do regulaminu określającego dokładniej zasady ochrony materiałów redakcyjnych oraz ewentualne możliwości przedruku.

Jednak to rozwiązanie zostało poprzedzone długoletnimi sporami dotyczącymi sposobu umieszczania klauzuli, od którego uzależniona jest jej skuteczność, i przypomina to aktualny spór dotyczący wnoszenia zastrzeżenia przy klauzuli *opt-out* w wyjątku TDM.

Pomimo że przepis dotyczący przedruku nie wymaga, aby zastrzeżenie było dokonywane w formie czytelnej do odczytu maszynowego – to użycie słów „wyraźnie zastrzeżone" w kontekście elektronicznego korzystania stawia wątpliwość, jak w tym przypadku wyraźne zastrzeżenie powinno wyglądać. Zresztą już w czasach „papierowych" również miejsce i forma wyraźnego zastrzeżenia budziła wątpliwości. Dyskusja dotyczyła w szczególności problemu, czy zastrzeżenie zakazu przedruku artykułów na aktualne tematy może być zamieszczone w stopce redakcyjnej. Stanowisko, że takie miejsce zastrzeżenia nie jest wystarczające, prezentowała prof. Elżbieta Traple. W opracowaniu *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz* w odniesieniu do art. 25 napisała: „Zastrzeżenie musi być wyraźne i nie może dotyczyć całego czasopisma, nie może być więc umieszczone np. w impressum"[25].

Kolejnym spornym tematem było zagadnienie, czy umieszczenie zastrzeżenia w regulaminach korzystania z internetowych serwisów prasowych jest wystarczające. W tym zakresie pojawia się największe podobieństwo pomiędzy obiema klauzulami, ponieważ nad odpowiedzią na podobne pytanie pochyliły się sądy europejskie w odniesieniu do klauzuli *opt-out* w wyjątku TDM. W kwartalniku 4/2025[26] informowałam o toczących się sprawach sądowych, z których część dotyczy spraw sposobu wnoszenia klauzuli *opt-out*. Sąd duński uznał za wystarczająco wyraźny zakaz eksploracji danych umieszczony w polityce danych i prywatności portalu internetowego. Dokument był publicznie dostępny w formacie HTML i linkowany ze stopki strony, co sprawiało, że zastrzeżenie było zarówno widoczne, jak i technicznie dostępne, w związku z czym spełniało warunek umożliwienia odczytu maszynowego. Jednak 12 maja 2026 roku sąd duński wyższej instancji[27] uchylił zarządzenie tymczasowe, więc na ostateczne rozstrzygnięcie tej kwestii przyjdzie nam poczekać.

W przypadku klauzuli *opt-out* dotyczącej wyjątku eksploracji tekstów i danych (TDM) – art. 26^3 pr. aut. – zgodnie z treścią którego **wolno zwielokrotniać** rozpowszechnione utwory w celu eksploracji tekstów i danych, **chyba że uprawniony zastrzegł inaczej** – zawiera w ust. 2 tego przepisu opis sposobu wniesienia takiego zastrzeżenia. Zastrzeżenia dokonuje się wyraźnie i odpowiednio do sposobu, w jaki utwór został udostępniony.

Ponadto przepis ten zawiera szczegółową regulację dotyczącą zastrzeżenia w formacie przeznaczonym do odczytu maszynowego w przypadku utworów publicznie udostępnionych w internecie, czyli w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym.

Zastrzeżenia dokonuje się w formacie przeznaczonym do odczytu maszynowego w rozumieniu art. 2 pkt 7 Ustawy[28] z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1524) wraz z metadanymi. Format przeznaczony do

---

[25] *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*, pod red. naukową Janusza Barty i Ryszarda Markiewicza, wydanie IV, Zakamycze, Kraków 2005, str. 334.

[26] *Sztuczna inteligencja – aktualne zagadnienia. Część II. Human's IP versus AI – nowe orzeczenia sądów*, https://copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_4_2025.pdf, str. 16–17.

[27] https://domstoldk.euwest01.umbraco.io/media/mm2dm5xv/bs-55572-2025-olr.pdf

[28] Ustawa z dnia 11 sierpnia 2021 r. o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1524), https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210001641/U/D20211641Lj.pdf.

odczytu maszynowego to format pliku, który powinien być ustrukturyzowany w taki sposób, aby programy komputerowe mogły zidentyfikować, rozpoznać i pozyskać określone dane i ich wewnętrzną strukturę.

Jeżeli zestawimy tę definicję z ustaleniami sądu niemieckiego w sprawie Laion vs Kneschke[29], że język naturalny w pliku html powinien być identyfikowalny przez crawlery AI z uwagi na rozwiązania technologiczne istniejące w momencie kopiowania dzieła, to można mieć wątpliwości, czy wymogi polskiej ustawy nie są zbyt restrykcyjne.

Trudności związane z zamieszczeniem przez autorów skomplikowanej technicznie klauzuli w formie robot.txt (lub adekwatnych środków) mogą ograniczać ich prawo do publikacji utworów, gdy staną przed dylematem – publikować czy nie – wiedząc, że publikacja oznacza równocześnie zgodę na jej zwielokrotnienie do celów eksploracji tekstów i danych.

Ponadto należy mieć świadomość, że zastosowanie pliku robot.txt skazuje publikację na niebyt w wynikach wyszukiwarek, ponieważ plik ten blokuje również crawlery wyszukiwarek. Tylko duże koncerny wydawnicze z mocną pozycją subskrypcyjną w praktyce mogą sobie pozwolić na zastosowanie pliku robot.txt bez większego uszczerbku dla celu dotarcia do nowych czytelników. Wydawać by się mogło, że w czasach pogłębiających się tendencji do dezinformacji publiczność zmieni przyzwyczajenia i zamiast z wyszukiwarek zacznie korzystać z oryginalnych wiarygodnych źródeł. Jednak wygoda i szybkość uzyskania informacji dla wielu ma większe znaczenie niż poprawność i wiarygodność.

Wskazówki dotyczące sposobu zastrzeżenia znajdziemy również w GPAI[30], czyli w Kodeksie postępowania dotyczącego modeli sztucznej inteligencji ogólnego przeznaczenia. W rozdziale poświęconym prawom autorskim oprócz rekomendacji stosowania plików robot.txt znajdziemy również zapis w punkcie 13 ust. 2 mówiący o prawie posiadaczy praw autorskich do wyraźnego zastrzeżenia wykorzystania utworów i innych przedmiotów chronionych do celów eksploracji tekstów i danych zgodnie z art. 4 ust. 3 dyrektywy (UE) 2019/790 w dowolny odpowiedni sposób, na przykład za pomocą środków nadających się do odczytu maszynowego w przypadku treści udostępnianych publicznie w internecie lub za pomocą innych środków. Ten zapis GPAI doskonale współgra ze wzmiankowanym wyżej orzeczeniem sądu niemieckiego w sprawie *Laion vs Kneschke*.

Można także wziąć pod uwagę ograniczenie legalnego dostępu do utworu, który jest pierwszym i podstawowym warunkiem skorzystania z klauzuli *opt-out*, na przykład przez komercyjnego użytkownika w kontekście konkluzji orzeczenia sądu niemieckiego w sprawie *Gema vs Open AI*. Zgodnie z tym orzeczeniem, aby skorzystać z wyjątku TDM, który umożliwia jedynie konwersję utworu na dane, konieczne jest posiadanie licencji na korzystanie z utworu – czym właśnie jest legalny dostęp. Jeżeli w nocie copyrightowej zamieszczonej na stronie internetowej wyraźnie zaznaczono w języku naturalnym, że podmiot praw autorskich zezwala jedynie na korzystanie z chronionej zawartości przez osoby fizyczne w ramach prywatnego dozwolonego użytku, natomiast użytkownicy instytucjonalni, którzy nie korzystają z niej w ramach dozwolonego użytku publicznego, są zobowiązani do uzyskania odpowiedniej licencji, to trudno uznać, że tacy komercyjni użytkownicy uzyskują legalny dostęp do utworu. Nota copyrightowa określająca warunki legalności dostępu do utworu nie wymaga użycia formatu do odczytu maszynowego. W sytuacji, gdy nie jest spełniony warunek legalnego dostępu do utworu, kwestia formatu zastrzeżenia zakazu zwielokrotniania do celów eksploracji tekstów i danych ma drugorzędne znaczenie.

Reasumując: choć można bronić poglądu, że zastrzeżenie w języku naturalnym w pliku html w nocie copyrightowej serwisu internetowego jest

[29] https://www.euipo.europa.eu/en/law/recent-case-law/germany-hamburg-district-court-310-o-22723-laion-v-robert-kneschke [dostęp: 2.09. 2026].

[30] The General-Purpose AI Code of Practice, https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/contents-code-gpai [dostęp: 2.09. 2026].

dopuszczalne, to dla bezpieczeństwa procesowego lepiej zastosować środki, które w badaniu EUIPO[31] dotyczącym rozwoju generatywnej sztucznej inteligencji z perspektywy praw autorskich okazały się najczęściej stosowanymi.

Są to:

- Robot.txt
- TDM reservation protocol (TDMRep)
- C2PA TDM Assertions
- AI.txt
- Do not train registry (Spawning AI)
- JPEG Trust. core foundation V2
- TDM.ai protocol (Liccium)
- Open Rights Data Exchange (Valunode)

Wydawałoby się, że sposób zastrzegania zakazu zwielokrotniania utworów do celów eksploracji i danych (TDM) w formacie elektronicznym wyczerpie dyskusję, jednak wobec doniesień o masowym kopiowaniu książek papierowych zasadne jest również poświęcenie kilku słów zagadnieniu wnoszenia zastrzeżeń TDM w fizycznych egzemplarzach utworów. Można by uznać, że metoda skanowania książek – jako proces wymagający nakładu czasu – będzie nieefektywna. Pisząc po raz pierwszy w Kwartalniku w 2021[32] i w 2022[33] roku, zastanawiałam się, czy skala zjawiska będzie na tyle duża, że warto skupiać się na zastrzeżeniu TDM w fizycznych egzemplarzach utworu.

Ponadto w tym przypadku również pojawia się kwestia legalnego dostępu do utworu.

Warto tu przypomnieć podstawowe zasady prawa autorskiego dotyczące korelacji pomiędzy prawem własności egzemplarza utworu, a prawami autorskimi do utworu oraz uprawnieniami w zakresie wyczerpania prawa do egzemplarza utworu.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 pr. aut.[34] właścicielowi egzemplarza z utrwalonym utworem co do zasady nie przysługują prawa autorskie do utworu, a wyczerpanie prawa do egzemplarza utworu oznacza tylko prawo do dalszego zbywania tego egzemplarza (art. 51 ust. 3 pr. aut.)[35]. Z kolei zgodnie z art. 52 ust. 2 pr. aut.[36] uprawniony z tytułu praw autorskich nie jest automatycznie właścicielem egzemplarza utworu.

Właściciel egzemplarza utworu może korzystać z utworu w granicach określonych przez przepisy o dozwolonym użytku utworów chronionych i z odpowiednim uwzględnieniem ograniczeń wynikających z trójstopniowego testu.

Informacje o masowym skanowaniu książek pochodzą z rynku amerykańskiego[37], gdzie po uznaniu

---

31 European Union Intellectual Property Office, https://www.euipo.europa.eu/pl.

32 *Sztuczna Inteligencja „AI" (od angielskich słów: artificial intelligence) a nowy wyjątek w prawie autorskim „eksploracja tekstów i danych", czyli „TDM" (od angielskich słów: text and data mining). Jak przygotować wydawnictwa na dozwolony użytek w zakresie eksploracji tekstów i danych? Potencjalne ryzyko i korzyści*, https://copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_1_2021.pdf, str. 5.

33 *Zmiany w prawie autorskim. W jaki sposób nowy wyjątek „eksploracja tekstów i danych" (TDM) wpłynie na umowy autor – wydawca oraz oznaczanie książek, e-booków i audiobooków*, https://copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_3_22.pdf, str. 2.

34 Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. 2025 poz. 24), art. 52 ust. 1: „Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, przeniesienie własności egzemplarza utworu nie powoduje przejścia autorskich praw majątkowych do utworu".
Pełny tekst: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf.

35 Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. 2025 poz. 24), art. 51 ust. 3: „Wprowadzenie do obrotu oryginału albo egzemplarza utworu na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego wyczerpuje prawo do zezwalania na dalszy obrót takim egzemplarzem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem jego najmu lub użyczenia".
Pełny tekst: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf.

36 Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. 2025 poz. 24), art. 52 ust. 2: „Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, przejście autorskich praw majątkowych nie powoduje przeniesienia na nabywcę własności egzemplarza utworu".
Pełny tekst: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf.

37 https://geekweek.interia.pl/technologia/sztuczna-inteligencja/news-giganci-ai-masowo-wykupuja-i-niszcza-stare-ksiazki-trwa-wiel,nId,23520344 [dostęp: 2.09.2026].

przez sąd, że skanowanie książek może mieścić się w ramach *fair use*, w sprawie Bartz vs Anthropic[38] zawarto ugodę. Z uwagi na jej zawarcie nie doszło jednak do wydania wyroku potwierdzającego tę kwestię, a tym samym nie powstał precedens, na który można byłoby się powołać w podobnych sprawach. Jednak, jak widać, inne podmioty postanowiły wykorzystać ten sposób – stąd coraz więcej informacji o skupowaniu książek i ich niszczeniu po przejęciu zawartości poprzez skanowanie i digitalizację. Trudno będzie oferować takie usługi AI na rynek EU z uwagi na różnice w prawie. Paradoksalnie akt barbarzyństwa, który jest dokonywany przy okazji skanowania, czyli całkowite niszczenie książek, z punktu widzenia przepisów prawa autorskiego jest legalny. Niezależnie od etycznej oceny tego czynu właściciel egzemplarza może go zniszczyć (niestety).

[38] https://www.purepc.pl/anthropic-ugoda-bartz-vs-anthropic-1-5-mld-prawa-autorskie https://ifrro.org/page/article-detail/historical-copyright-settlement-agreement-roposed-in-bartz-v-anthropic/ [dostęp: 2.09.2026].

SZTUCZNA INTELIGENCJA – AKTUALNE ZAGADNIENIA. CZĘŚĆ IV

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Polska dołącza do krajów UE, które wdrożyły AI Act[39]

Ustawa z dnia 3 lipca 2026 roku o systemach sztucznej inteligencji[40] została uchwalona, podpisana i opublikowana w Dzienniku Ustaw pod pozycją nr 1003. Ustawa wchodzi w życie stopniowo w różnych terminach, a jej zasadnicza część weszła w życie 11 sierpnia 2026 roku. Wcześniej, 28 lipca, w życie wszedł art. 125 ust. 4, a artykuły 8–18 oraz rozdziały 3–5, 8 i 9 wejdą w życie 28 października 2026 roku.

Przepis, który wszedł w życie następnego dnia po jej opublikowaniu, dotyczy zobowiązania Ministra Cyfryzacji do podjęcia działań niezbędnych w celu utworzenia w jego urzędzie komórki organizacyjnej odpowiadającej za obsługę Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji i jej Przewodniczącego w terminie do 11 października 2026 roku. Tego dnia Przewodniczący Komisji po wybraniu go przez Sejm RP powinien rozpocząć działanie. Aktualnie w Senacie RP[41] trwają przesłuchania jedynej kandydatki zgłoszonej na to stanowisko, Pameli Krzypkowskiej. Przypomnę, że Komisja składa się z Przewodniczącego i jego dwóch zastępców oraz czterech przedstawicieli wskazanych po jednym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Komisję Nadzoru Finansowego, Krajową Radę Radiofonii i Telewizji oraz Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej. Przewodniczącego wybiera Sejm na pięcioletnią kadencję (za zgodą Senatu), a dwóch zastępców wybiera sam Przewodniczący.

Z kolei przepisy wchodzące w życie pod koniec października, czyli artykuły 8–18 oraz rozdziały 3–5, 8 i 9, odnoszą się głównie do działania Komisji po jej wyborze.

Do najważniejszych zadań Komisji będzie należało wydawanie opinii rozstrzygających sprawy z zakresu sztucznej inteligencji oraz w przypadkach, gdy przemawia za tym interes publiczny, a także przedstawianie sądom istotnego dla sprawy poglądu w sprawach z zakresu sztucznej inteligencji. Ponadto Komisja może przeprowadzać kontrolę przestrzegania przepisów o sztucznej inteligencji i na jej podstawie wydawać decyzje stwierdzające naruszenie przepisów oraz nakładać kary. Decyzje Komisji podlegają kontroli sądowej.

Przepisy, które weszły w życie 11 sierpnia 2026 roku, dotyczą przede wszystkim uprawnień Ministra Cyfryzacji w zakresie notyfikacji tzw. jednostek

[39] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1689 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 300/2008, (UE) nr 167/2013, (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 i (UE) 2019/2144 oraz dyrektyw 2014/90/UE, (UE) 2016/797 i (UE) 2020/1828 (akt w sprawie sztucznej inteligencji) (Tekst mający znaczenie dla EOG): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX%3A32024R1689.

[40] https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20260001003/O/D20261003.pdf.

[41] https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/transmisje_arch.xsp#D91A8EB90C57595CC1258E6F003EB196
https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k11/agenda/wydarzenia/2026/260911_komunikat/3078.pdf
https://wyborcza.biz/biznes/7,177150,33024043,szef-nadzoruje-twoj-nastroj-narzedziem-ai-szeryfka-ai-sie.html?

notyfikowanych oceniających zgodność zgłoszeń i ryzyk systemów AI wysokiego ryzyka.

Ustawa dokonuje zmian w kilku ustawach, m.in. w kpc[42], w zakresie procedury postępowania w sprawie sztucznej inteligencji, a także wskazuje Sąd Okręgowy w Warszawie – sąd ochrony konkurencji i konsumentów – jako właściwy w sprawach odwołań od decyzji i zażaleń na postanowienia Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji.

Ponadto ustawa dokonuje zmian w następujących ustawach: Ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2026 r. poz. 268, 516 i 739); Ustawie z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1722 oraz z 2024 r. poz. 96 i 1222); Ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz.U. z 2025 r. poz. 499 oraz z 2026 r. poz. 160 i 177); Ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. z 2026 r. poz. 937); Ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2025 r. poz. 1228 oraz z 2026 r. poz. 346 i 473); Ustawie z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. z 2026 r. poz. 935); Ustawie z dnia 18 marca 2011 r. o Urzędzie Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1223) oraz Ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (Dz.U. z 2026 r. poz. 20, 252 i 815).

Aktualizacja:

Po wyborze przez Sejm 18 września 2026 roku[43] oraz po wyrażeniu zgody przez Senat uchwałą z dnia 24 września 2026 roku[44] **Pamela Krzypkowska** została pierwszą powołaną na podstawie ustawy o systemach sztucznej inteligencji Przewodniczącą Komisji Rozwoju i Bezpieczeństwa Sztucznej Inteligencji.

***

Cyfrowy Omnibus, czyli Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2026/1744 z dnia 8 lipca 2026 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2024/1689, (UE) 2018/1139 i (UE) 2023/1230 w odniesieniu do uproszczenia wdrażania zharmonizowanych przepisów dotyczących sztucznej inteligencji

Oficjalny tekst Cyfrowego Omnibusa o sztucznej inteligencji (AI) został opublikowany 24 lipca 2026 roku w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, wszedł w życie po trzech dniach, czyli 27 lipca 2026 roku.

W Kwartalniku nr 4/2025[45] opisałam zakres planowanej regulacji oraz akty prawa unijnego, które mają być objęte deregulacją. Cyfrowy Omnibus uchylił wymienione w przytaczanym artykule akty, m.in. ważne dla środowiska autorów i wydawców rozporządzenie o zarządzaniu danymi (DGA 2022/868). Zaczynam od tego tematu, akt ten bowiem spowodował przedziwną sytuację w polskim prawie, ponieważ został opublikowany jeden dzień po wejściu w życie w Polsce ustawy wdrażającej ten akt prawny[46], a trzy dni później akt ten przestał obowiązywać – wobec czego polska ustawa straciła podstawę prawną obwiązywania, a część jej regulacji pozostaje w sprzeczności z wcześniej (i aktualnie) obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony

[42] Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2026 r. poz. 468, 473 i 830).

[43] https://orka.sejm.gov.pl/opinie10.nsf/nazwa/3078_u/$file/3078_u.pdf.

[44] https://www.senat.gov.pl/prace/stanowiska-obsadzane-z-udzialem-senatu/.

[45] https://copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_4_2025.pdf

[46] https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=1F94330F1C0BCBB9C1258D5700412641

praw autorskich – takie jak dyrektywa INFOSOC i dyrektywa DSM. Wydaje się, że ustawa powinna zostać pilnie uchylona, gdyż w związku z art. 7 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych i tak nie ma zastosowania, a może spowodować chaos prawny, który może narazić na odpowiedzialność zarówno podmioty zobowiązane, jak i Polskę za niestosowanie unijnego prawa.

Kolejne ważne dla autorów i wydawców zmiany dotyczą aktu o sztucznej inteligencji. W tym przypadku również mamy zawirowania w związku z wchodzącymi w życie 2 sierpnia 2026 roku ważnymi przepisami AI Act oraz procesem legislacyjnym wdrażającym te przepisy do polskiego prawa. Istotną zmianą jest nowelizacja art. 50 ust. 7 AI Act, która wprowadza niewielką zmianę dotyczącą zasad wprowadzania kodeksu praktyk w zakresie oznaczania treści wytwarzanych przez AI lub przy zastosowaniu AI jako narzędzia do tworzenia treści.

Według poprzedniej wersji przepisu[47] Komisja została upoważniona do zatwierdzania takich kodeksów w formie aktów wykonawczych do rozporządzenia oraz w przypadku, gdy Komisja uzna, że kodeks nie jest odpowiedni – może przyjąć akt wykonawczy określający wspólne zasady wykonywania obowiązków przejrzystości zgodnie z procedurą sprawdzającą.

Po zmianie przepisu, zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 50 ust. 7[48] AI Act, Komisja nie zatwierdza kodeksów praktyk w formie aktów wykonawczych. We współpracy z Radą ds. AI je ocenia, a gdy uzna, że spełniają one warunki do przyjęcia aktu wykonawczego określającego wspólne zasady wykonywania obowiązków wynikających z art. 50 AI Act, może taki akt przyjąć zgodnie z procedurą sprawdzającą. To oznacza, że kodeksy dobrych praktyk nie stanowiące aktu wykonawczego wydanego przez Komisję nie mogą uzyskać statusu *quasi* aktu wykonawczego do rozporządzenia. Ich stosowanie nie może zatem prowadzić do bezpośredniego egzekwowania obowiązków wynikających z art. 50 AI Act, nawet jeżeli dany podmiot stosuje się do kodeksu dobrych praktyk.

Ponadto przepis został uzupełniony o obowiązek etykietowania, a nie tylko wykrywania i oznaczania treści sztucznie wygenerowanych lub zmanipulowanych, jak było w poprzedniej wersji. Jednocześnie Komisja zaproponowała kodeks dobrej praktyki, który ma ułatwić stosowanie przepisu art. 50 AI Act przede wszystkim w zakresie etykietowania.

Zanim jednak przejdę do omówienia propozycji Komisji, przedstawię obowiązki w zakresie informowania osób fizycznych, że mają do czynienia z interakcją z systemem AI wynikające z art. 50 AI Act.

Obowiązki przejrzystości powinny być już wdrażane na etapie projektowania, rozwijania i aktualizacji systemu, więc kierowane są nie tylko do podmiotów stosujących systemy AI, ale również ich dostawców. Art. 50 ust. 1 AI Act[49] zobowiązuje dostawców systemów AI przeznaczonych do wchodzenia w bezpośrednią

[47] Art. 50 ust. 7 AI Act przed zmianą:
„Urząd ds. AI zachęca do opracowywania kodeksów praktyk na poziomie Unii i wspiera ich opracowanie, aby ułatwić skuteczne wykonywanie obowiązków w zakresie wykrywania i oznaczania treści sztucznie wygenerowanych lub zmanipulowanych. Komisja może przyjmować akty wykonawcze dotyczące zatwierdzenia tych kodeksów praktyk zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 56 ust. 6. Jeżeli Komisja uzna, że kodeks nie jest odpowiedni, może przyjąć akt wykonawczy określający wspólne zasady wykonywania tych obowiązków zgodnie z procedurą sprawdzającą ustanowioną w art. 98 ust. 2".

[48] Art. 50 ust. 7 AI Act po zmianie:
„Komisja zachęca do opracowywania kodeksów praktyk na poziomie Unii i wspiera ich opracowanie, aby ułatwić skuteczne wykonywanie obowiązków w zakresie wykrywania, oznaczania i etykietowania treści sztucznie wygenerowanych lub zmanipulowanych. Komisja, uwzględniając w możliwie największym stopniu opinię Rady ds. AI, ocenia, czy przestrzeganie tych kodeksów praktyk jest wystarczające do zapewnienia zgodności z obowiązkami określonymi w ust. 2 i 4 niniejszego artykułu, zgodnie z procedurą określoną w art. 56 ust. 6. Jeżeli Komisja uzna, że kodeks praktyk nie jest odpowiedni, może przyjąć akt wykonawczy określający wspólne zasady wykonywania tych obowiązków zgodnie z procedurą sprawdzającą ustanowioną w art. 98 ust. 2".

[49] Art. 50 ust. 1 AI Act:
„Dostawcy zapewniają, aby systemy AI przeznaczone do wchodzenia w bezpośrednią interakcję z osobami fizycznymi projektowano i rozwijano w taki sposób, aby zainteresowane osoby fizyczne były informowane o tym, że prowadzą interakcję z systemem AI, chyba że jest to oczywiste z punktu widzenia osoby fizycznej, która jest dostatecznie poinformowana,

interakcję z osobami fizycznymi, aby były one informowane o tym, że prowadzą interakcję z systemem AI.

Z obowiązku tego zwolnione są przypadki:

- gdy jest oczywiste, że korzysta się systemu AI;
- korzystania do celów wykrywania przestępstw, przeciwdziałania im, prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie lub ścigania ich sprawców – dozwolonego na mocy prawa i pod warunkiem wprowadzenia odpowiednich zabezpieczeń w zakresie praw i wolności osób trzecich;
- korzystania z systemów udostępnionych ogółowi społeczeństwa na potrzeby składania zawiadomień o popełnieniu przestępstwa.

W przypadku[50] systemów AI, w tym systemów AI ogólnego zastosowania, **generujących treści w postaci syntetycznych dźwięków, obrazów, wideo lub tekstu,** ich dostawcy są zobowiązani do zapewnienia oznakowania wyników systemu AI w formacie nadającym się do odczytu maszynowego, w sposób umożliwiający wykrycie, że są sztucznie wygenerowane lub zmanipulowane. Ponadto dostawcy są zobowiązani do zapewnienia skuteczności, interoperacyjności, solidności i niezawodności przyjętych rozwiązań technicznych w zakresie, w jakim jest to technicznie wykonalne. Konieczne jest uwzględnienie specyfiki i ograniczeń różnych rodzajów treści, kosztów wdrażania oraz powszechnie uznanego stanu wiedzy technicznej, co może być odzwierciedlone w odpowiednich normach technicznych. Obowiązki te nie mają zastosowania w zakresie, w jakim systemy AI pełnią funkcję wspomagającą przy standardowej edycji lub nie zmieniają w istotny sposób danych wejściowych przekazywanych przez podmiot stosujący lub ich semantyki. Nie mają one również zastosowania w zakresie, w jakim jest to dozwolone na mocy prawa do celów wykrywania przestępstw, zapobiegania im, prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie lub ścigania ich sprawców.

Podmioty stosujące systemy **rozpoznawania emocji lub systemy kategoryzacji biometrycznej**[51] informują osoby fizyczne, wobec których systemy te są stosowane, o fakcie ich stosowania i przetwarzają dane osobowe stosownie do przypadku zgodnie z rozporządzeniami (UE) 2016/679 i (UE) 2018/1725 oraz dyrektywą (UE) 2016/680. Obowiązek ten nie dotyczy systemów AI wykorzystywanych do kategoryzacji biometrycznej i rozpoznawania emocji,

uważna i ostrożna, z uwzględnieniem okoliczności i kontekstu wykorzystywania. Obowiązek ten nie ma zastosowania do systemów AI, których wykorzystywanie jest dozwolone na mocy prawa do celów wykrywania przestępstw, przeciwdziałania im, prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie lub ścigania ich sprawców, z zastrzeżeniem odpowiednich zabezpieczeń w zakresie praw i wolności osób trzecich, chyba że systemy te udostępnia się ogółowi społeczeństwa na potrzeby składania zawiadomień o popełnieniu przestępstwa".

[50] Art. 50 ust. 2 AI Act:
„Dostawcy systemów AI, w tym systemów AI ogólnego zastosowania, generujących treści w postaci syntetycznych dźwięków, obrazów, wideo lub tekstu, zapewniają, aby wyniki systemu AI zostały oznakowane w formacie nadającym się do odczytu maszynowego i były wykrywalne jako sztucznie wygenerowane lub zmanipulowane. Dostawcy zapewniają skuteczność, interoperacyjność, solidność i niezawodność swoich rozwiązań technicznych w zakresie, w jakim jest to technicznie wykonalne, uwzględniając przy tym specyfikę i ograniczenia różnych rodzajów treści, koszty wdrażania oraz powszechnie uznany stan wiedzy technicznej, co może być odzwierciedlone w odpowiednich normach technicznych. Obowiązek ten nie ma zastosowania w zakresie, w jakim systemy AI pełnią funkcję wspomagającą w zakresie standardowej edycji lub nie zmieniają w istotny sposób przekazywanych przez podmiot stosujący danych wejściowych lub ich semantyki, ani w zakresie, w jakim jest to dozwolone na mocy prawa do celów wykrywania przestępstw, zapobiegania im, prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie lub ścigania ich sprawców".

[51] Art. 50 ust. 3 AI Act:
„Podmioty stosujące systemy rozpoznawania emocji lub systemy kategoryzacji biometrycznej informują osoby fizyczne, wobec których systemy te są stosowane, o fakcie ich stosowania i przetwarzają dane osobowe stosownie do przypadku zgodnie z rozporządzeniami (UE) 2016/679 i (UE) 2018/1725 oraz dyrektywą (UE) 2016/680. Obowiązek ten nie ma zastosowania do systemów AI wykorzystywanych do kategoryzacji biometrycznej i rozpoznawania emocji, których wykorzystywanie jest dozwolone z mocy prawa do celów wykrywania przestępstw, przeciwdziałania im i prowadzenia postępowań przygotowawczych w przestępstwami ich sprawach, z zastrzeżeniem odpowiednich zabezpieczeń w zakresie praw i wolności osób trzecich oraz zgodnie z prawem Unii".

których wykorzystywanie jest dozwolone z mocy prawa do celów wykrywania przestępstw, przeciwdziałania im i prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawach, pod warunkiem zapewnienia odpowiednich zabezpieczeń w zakresie praw i wolności osób trzecich oraz zgodnie z prawem Unii.

Podmioty stosujące system AI, który **generuje obrazy, treści audio lub wideo stanowiące treści deepfake lub który manipuluje takimi obrazami lub treściami**[52], ujawniają, że treści te zostały sztucznie wygenerowane lub zmanipulowane. Obowiązek ten nie ma zastosowania w przypadku, gdy wykorzystywanie jest dozwolone na mocy prawa w celu wykrywania przestępstw, zapobiegania im, prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie lub ścigania ich sprawców. Jeśli treść stanowi część pracy lub programu o wyrazie artystycznym, twórczym, satyrycznym, fikcyjnym lub analogicznym charakterze, obowiązki w zakresie przejrzystości określone w niniejszym ustępie ograniczają się do ujawnienia istnienia takich wygenerowanych lub zmanipulowanych treści w odpowiedni sposób, który nie utrudnia wyświetlania lub korzystania z utworu.

Podmioty stosujące system AI, który **generuje tekst publikowany w celu informowania społeczeństwa o sprawach leżących w interesie publicznym lub manipuluje takim tekstem, ujawniają, że tekst został sztucznie wygenerowany lub zmanipulowany**. Zwolnione z tego obowiązku są przypadki dozwolonego na mocy prawa korzystania w celu wykrywania przestępstw, zapobiegania im, prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie lub ścigania ich sprawców. Ponadto obowiązek ten nie ma zastosowania w przypadku, gdy treści wygenerowane przez AI zostały poddane weryfikacji przez człowieka lub kontroli redakcyjnej i gdy za publikację treści odpowiedzialność redakcyjną ponosi osoba fizyczna lub prawna.

Wszystkie informacje wymagane art. 50 ust. 1–4 AI Act[53] powinny być przekazywane zainteresowanym osobom fizycznym w jasny i wyraźny sposób, najpóźniej w momencie pierwszej interakcji lub pierwszego stosowania. Informacje te muszą spełniać mające zastosowanie wymogi dostępności. Jednocześnie obowiązki ustanowione w art. 50 ust. 1–4[54] AI Act nie mają wpływu na wymogi i obowiązki ustanowione w rozdziale III AI Act i pozostają bez uszczerbku dla innych obowiązków w zakresie przejrzystości ustanowionych w prawie Unii lub prawie krajowym w odniesieniu do podmiotów stosujących systemy AI.

---

[52] Art. 50 ust. 4 AI Act:
„Podmioty stosujące system AI, który generuje obrazy, treści audio lub wideo stanowiące treści deepfake lub który manipuluje takimi obrazami lub treściami, ujawniają, że treści te zostały sztucznie wygenerowane lub zmanipulowane. Obowiązek ten nie ma zastosowania w przypadku, gdy wykorzystywanie jest dozwolone na mocy prawa w celu wykrywania przestępstw, zapobiegania im, prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie lub ścigania ich sprawców. W przypadku gdy treść stanowi część pracy lub programu o wyrazie artystycznym, twórczym, satyrycznym, fikcyjnym lub analogicznym charakterze obowiązki w zakresie przejrzystości określone w niniejszym ustępie ograniczają się do ujawnienia istnienia takich wygenerowanych lub zmanipulowanych treści w odpowiedni sposób, który nie utrudnia wyświetlania lub korzystania z utworu.

Podmioty stosujące system AI, który generuje tekst publikowany w celu informowania społeczeństwa o sprawach leżących w interesie publicznym lub manipuluje takim tekstem, ujawniają, że tekst został sztucznie wygenerowany lub zmanipulowany. Obowiązek ten nie ma zastosowania, w przypadku, gdy wykorzystywanie jest dozwolone na mocy prawa w celu wykrywania przestępstw, zapobiegania im, prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie lub ścigania ich sprawców lub w przypadku gdy treści wygenerowane przez AI zostały poddane weryfikacji przez człowieka lub kontroli redakcyjnej i gdy za publikację treści odpowiedzialność redakcyjną ponosi osoba fizyczna lub prawna".

[53] Art. 50 ust. 5 AI Act:
„Informacje, o których mowa w ust. 1–4, są przekazywane zainteresowanym osobom fizycznym w jasny i wyraźny sposób, najpóźniej w momencie pierwszej interakcji lub pierwszego stosowania. Informacje te muszą spełniać mające zastosowanie wymogi dostępności".

[54] Art. 50 ust. 4 AI Act:
„Ust. 1–4 nie mają wpływu na wymogi i obowiązki ustanowione w rozdziale III i pozostają bez uszczerbku dla innych obowiązków w zakresie przejrzystości ustanowionych w prawie Unii lub prawie krajowym w odniesieniu do podmiotów stosujących systemy AI".

Zaktualizowany harmonogram obowiązywania AI Act po przyjęciu Cyfrowego Omnibusa

2024
12 LIPCA
Publikacja w Dz.U. UE

2024
1 SIERPNIA
Wejście w życie

2025
2 LUTEGO
Rozpoczęcie stosowania rozdziałów I i II art. 1–5 (Przedmiot, Zakres stosowania, Definicje, Kompetencje w zakresie AI, Zakazane praktyki w zakresie AI)

2025
2 SIERPNIA
Rozpoczęcie stosowania rozdziału III sekcja 4, rozdział V, rozdział VII i rozdział XII oraz art. 78 z wyjątkiem art. 101 (Organy notyfikujące i jednostki notyfikowane, Modele AI ogólnego przeznaczenia, Zarządzanie – Urząd ds. AI, Poufność, Kary)

2026
27 LIPCA
Cyfrowy Omnibus – zmiany w AI Act i przesunięcie terminów obowiązywania niektórych przepisów

2026
2 SIERPNIA
Rozpoczęcie stosowania wszystkich przepisów AI Act, z wyłączeniem tych, dla których wskazano inny termin rozpoczęcia stosowania

2026
2 GRUDNIA
Rozpoczęcie obowiązywania nowych zakazów dotyczących treści intymnych generowanych przez AI bez zgody oraz materiałów o wykorzystywaniu seksualnym dzieci. Istniejące systemy generatywnej AI muszą również spełniać odpowiedni obowiązek oznaczania treści do tego terminu

2027
2 GRUDNIA
Zaczynają obowiązywać wymogi dotyczące systemów AI wysokiego ryzyka (wymienionych w załączniku III do AI Act)

2028
2 SIERPNIA
Zaczynają obowiązywać wymogi dotyczące systemów AI wysokiego ryzyka, powiązanych z regulowanymi produktami zgodnie z załącznikiem I do AI Act

***

Kodeks postępowania w zakresie przejrzystości treści generowanych przez sztuczną inteligencję

Kodeks postępowania w zakresie przejrzystości treści generowanych przez sztuczną inteligencję został przygotowany na zlecenie Komisji Europejskiej przez niezależnych ekspertów i podany do publicznej informacji 10 czerwca 2026 roku[55].

Kodeks składa się z dwóch części. Pierwsza dotyczy dostawców systemów generatywnej sztucznej inteligencji (GenAI). Omówiono w niej obowiązki dostawców, a w szczególności zobowiązania dotyczące oznaczania i wykrywania treści dźwiękowych, graficznych, wideo i tekstowych generowanych lub zmanipulowanych przez sztuczną inteligencję, w tym za pomocą rozwiązań nadających się do odczytu maszynowego, które są skuteczne, interoperacyjne, solidne i niezawodne.

Druga część adresowana jest do podmiotów stosujących systemy GenAI, które generują obrazy, treści audio lub wideo stanowiące treści deepfake lub które manipulują takimi obrazami lub treściami. Określono w nim zobowiązania dotyczące etykietowania deepfake'ów oraz tekstów generowanych lub zmanipulowanych przez sztuczną inteligencję publikowanych w celu informowania opinii publicznej o kwestiach leżących w interesie publicznym. W tej części znajdziemy również praktyczne wskazówki dotyczące projektowania, umieszczania i prezentacji etykiet, zastrzeżeń lub ikon, przy jednoczesnym uwzględnieniu konkretnych reżimów dotyczących dzieł artystycznych, kreatywnych, satyrycznych, fikcyjnych lub analogicznych.

Załącznik nr 1 zawiera propozycję ikony w trzech wariantach w celu wypełnienia obowiązku etykietowania. Jednak jak zaznacza Komisja, korzystanie z tych ikon nie stanowi samo w sobie zgodności z prawem. Stosowanie unijnych ikon jest opcjonalne, ale wymogi dotyczące etykietowania określone w art. 50 AI Act nie są. Podmioty wdrażające systemy GenAI pozostają odpowiedzialne za zapewnienie, aby wszelkie ujawniane informacje spełniały wymogi art. 50 aktu w sprawie sztucznej inteligencji.

Ikony mają pomóc osobom fizycznym mającym kontakt z takimi treściami ich łatwe rozpoznanie, że zostały one sztucznie wygenerowane lub zmanipulowane. W ocenie Komisji obowiązek ten wspiera zaufanie publiczne, zmniejsza ryzyko wprowadzania w błąd oraz świadomego oglądania i czytania wszelkiego rodzaju treści przez osoby fizyczne.

Jak już wcześniej pisałam, nie wszystkie treści generowane lub manipulowane przez sztuczną inteligencję muszą być oznakowane. Wymóg dotyczący ujawniania informacji wynikający z aktu w sprawie sztucznej inteligencji obejmuje wyłącznie treści wygenerowane przez sztuczną inteligencję lub zmanipulowane. Ikony wspierają zgodność z art. 50 ust. 4 aktu w sprawie sztucznej inteligencji, który nakłada na podmioty wdrażające takie systemy obowiązek ujawniania:

- **głębokich podróbek, czyli deepfake'ów,** które Kodeks definiuje jako: „generowane lub manipulowane przez sztuczną inteligencję treści obrazowe, dźwiękowe lub wideo, które przypominają istniejące osoby, obiekty, miejsca, podmioty lub wydarzenia i fałszywie wydają się osobie autentyczne lub prawdziwe", oraz
- **tekstów wygenerowanych przez sztuczną inteligencję lub zmanipulowanych,** które Kodeks definiuje jako: „opublikowany w celu poinformowania opinii publicznej o sprawach leżących w interesie publicznym, które nie zostały poddane przeglądowi przez człowieka ani kontroli redakcyjnej, a odpowiedzialność redakcyjna nie została przejęta przez żadną osobę prawną lub fizyczną".

Poniższa tabela zawiera prezentację znaków do etykietowania informacji dla użytkowników internetu wraz z opisami przykładowego stosowania zaproponowanych w Kodeksie.

[55] Commission publishes Code of Practice on marking and labelling AI-generated content: https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-publishes-code-practice-marking-and-labelling-ai-generated-content [dostęp: 27.09.2026].

IKONA	KIEDY UŻYWAĆ	PRZYKŁADY PRZYPADKÓW UŻYCIA
Ikona podstawowa 	Gdy sztuczna inteligencja była zaangażowana w tworzenie głęboko fałszywych treści (obraz, dźwięk, wideo) lub opublikowanego tekstu bądź gdy zaimplementowano niestandardową etykietę tekstową lub interaktywną drugą warstwę.	Głęboko fałszywe wideo z etykietą tekstową „wygenerowane głosy", po której następuje podstawowa ikona.
W pełni wygenerowane przez sztuczną inteligencję 	Gdy cała głęboka fałszywa treść (obraz, dźwięk, wideo) lub tekst jest w pełni generowany przez sztuczną inteligencję bez elementów stworzonych przez człowieka lub ludzkiej kontroli redakcyjnej (oprócz monitowania).	W pełni wygenerowane przez sztuczną inteligencję głębokie fałszywe filmy z politykami lub fikcyjnymi wydarzeniami. Muzyka lub sztuka w pełni skomponowana przez sztuczną inteligencję*. Podsumowania wiadomości generowane przez sztuczną inteligencję
Częściowo zmodyfikowana sztuczna inteligencja 	Gdy istniejące wcześniej treści stworzone przez człowieka zostały częściowo zmodyfikowane przez sztuczną inteligencję, przekształcając je w głęboką podróbkę lub tekst w sprawach leżących w interesie publicznym.	Twarz na autentycznym zdjęciu zostaje zamieniona z twarzą polityka wykorzystującego sztuczną inteligencję. Autentyczne zdjęcia pustego mieszkania są umeblowane przy użyciu sztucznej inteligencji.

*Może korzystać z ograniczonych wymogów dotyczących ujawniania dzieł artystycznych, twórczych, fikcyjnych lub satyrycznych.

Etykiety w formie ikon są adresowane do użytkowników internetu, w związku z czym nie ma obowiązku, aby dodatkowo były odczytywane maszynowo, tak aby crawlery/roboty AI rozróżniały treść już zmodyfikowaną przez AI. Brak wymogu odczytu maszynowego – jak w przypadku TDM[56] – może przyspieszyć proces kanibalizacji modeli AI przez nie same. Crawlery/roboty AI będą bowiem pobierały treści wygenerowane lub zmodyfikowane przez AI, nie odróżniając ich od publikacji oryginalnych – niemodyfikowanych lub generowanych przez AI. Teoretycznie są to dwa różne zagadnienia, ponieważ czym innym jest obowiązek przejrzystości, a czym innym jest karmienie modeli AI treściami wygenerowanymi przez AI, w tym przez konkurencyjne modele GenAI, ale gdyby przy okazji tej regulacji rozwiązać problem wzajemnej kanibalizacji modeli, można by uniknąć wysoce prawdopodobnej degeneracji modeli językowych. Jeszcze prostszym sposobem byłoby nałożenie na firmy pobierające zawartość internetu obowiązku zaopatrzenia crawlerów i robotów AI w mechanizm umożliwiający optyczny odczyt stron html. Rozwiązanie to nie tylko rozwiązałoby to dylemat kanibalizacji AI, ale także ułatwiło wprowadzenie zastrzeżenia wyjątku TDM. Jednocześnie wprowadziłoby standard przyjazny twórcom, a co za tym idzie – sprzyjałoby kreatywności ludzkiej i wolności publikowania bez przymusu stosowania skomplikowanych technologii.

W tym miejscu ponownie odwołam się do wyroku sądu niemieckiego[57] w sprawie Laion vs Kneschke. I jednej z jego tez, że język naturalny w pliku html powinien być identyfikowalny przez crawlery AI z uwagi na istniejące w momencie kopiowania dzieła rozwiązania technologiczne.

W związku z rozpoczęciem obowiązywania art. 50 AI Act niektóre firmy big tech poinformowały o planowanych sposobach oznaczania treści, aby umożliwić późniejsze właściwe etykietowanie. Anthropic w swoim systemie Claude stosuje specjalne znaki wodne, które pozwolą na późniejszą identyfikację treści wytworzonych przy użyciu AI.

Podobne informacje przekazała firma SUNO[58] po przegranym procesie w Monachium z niemiecką organizacją zbiorowego zarządzania GEMA.

W kolejnym numerze Kwartalnika napiszemy więcej o procesie Gema versus SUNO oraz podsumujemy dyskusję toczącą się wokół charakteru memoryzacji utworów w modelach językowych GenAI.

Listę podmiotów, które podpisały Kodeks, można śledzić na stronie:

Strong backing for the Code of Practice on Transparency of AI-generated Content | Shaping Europe's digital future[59]

Aktualnie jest to 95 firm dostawców systemów GenAI i 192 podmioty stosujące systemy GenAI.

Link do strony, z której można pobrać Kodeks:

https://digital-strategy.ec.europa.eu/pl/policies/code-practice-ai-generated-content

[56] TDM (Tekst and Data Mining) – wyjątek pn. eksploracja tekstów i danych uregulowany w art. 26(2) i 26(3) ustawy pr. aut. Więcej na ten temat w bieżącym numerze w artykule *Klauzule* opt-out *w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych* na str. 14.

[57] https://www.euipo.europa.eu/en/law/recent-case-law/germany-hamburg-district-court-310-o-22723-laion-v-robert-kneschke [dostęp: 2.09.2026].

[58] Suno wprowadza znak wodny po przegranej z GEMA: https://pasqualepillitteri.it/pl/news/10127/suno-znak-wodny-musixmatch-gema#google_vignette [dostęp: 2.09.2026].

[59] Strong backing for the Code of Practice on Transparency of AI-generated Content, https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/strong-backing-code-practice-transparency-ai-generated-content [dostęp: 2.09.2026].

***

Reakcje na rezolucję Parlamentu Europejskiego w sprawie GenAI

W poprzednim numerze Kwartalnika[60] poświęciliśmy dużo miejsca omówieniu rezolucji Parlamentu Europejskiego przyjętej 10 marca 2026 roku. Jej przekaz wydał się tak ważny dla środowisk kreatywnych, wolności twórczości i wolności prasy, że zagadnieniom w niej poruszonym poświęciliśmy specjalne spotkanie na Międzynarodowych Targach Książki w Warszawie (więcej o tym wydarzeniu na str. 57).

Przypomnę najważniejsze postulaty rezolucji, zanim przejdę do omówienia głosów krytycznych, które pojawiły się w związku z jej treścią:

- wezwanie KE do podjęcia niezwłocznych działań i prac legislacyjnych porządkujących regulacje dotyczące wzajemnych relacji pomiędzy prawami autorskimi a GenAI;
- szybkie wyjaśnienie kwestii niejasności w stosowaniu dyrektywy DSM w kontekście szkolenia generatywnej AI oraz jej dotychczasowego stosowania i wdrażania;
- wezwanie KE do stworzenia dodatkowych ram prawnych w celu ustalenia zasad udzielania licencji dla GenAI oraz rozwiązania kwestii potencjalnych naruszeń obowiązującego prawa autorskiego;
- stworzenie ram prawnych zapewniających skuteczną współpracę dostawców GenAI z twórcami i innymi podmiotami prawa autorskiego, w tym w szczególności przywrócenie prawidłowo funkcjonującego rynku licencji, który przywróci siłę przetargową podmiotów prawa autorskiego oraz realne rozwiązania w zakresie ochrony ich praw;
- egzekwowanie zasady, że wszelkie wyjątki od obowiązujących praw w ramach dorobku prawnego z zakresu praw autorskich, w tym w odniesieniu do AI, muszą być zgodne z trójstopniowym testem określonym w art. 5 ust. 5 dyrektywy INFOSOC i w konwencji berneńskiej;
- jasne zdefiniowanie pojęcia „dostępu zgodnego z prawem" wykluczającego możliwość korzystania przez AI z pirackich lub naruszających prawo kopii utworów;
- nieograniczanie komercyjnego wykorzystania wyników badań naukowych, będących rezultatem działań AI, pod warunkiem uzyskania odpowiednich zezwoleń od podmiotów prawa autorskiego, zwłaszcza z sektora prasy i mediów informacyjnych;
- wydawcy prasowi, dziennikarze i redaktorzy wiadomości muszą mieć pełną kontrolę nad wykorzystaniem ich treści w formie cyfrowej przez systemy i modele AI do celów treningowych (*opt-in*);
- podmioty prawa autorskiego muszą mieć pełną kontrolę nad wykorzystaniem swoich treści do celów wykraczających poza trenowanie AI, takich jak wnioskowanie i generowanie wzbogacone o funkcje wyszukiwania przez systemy takie jak aplikacje, lub wykorzystanie do celów sprzyjających produkcji konkurencyjnych ofert generowanych przez AI na głównych rynkach podmiotów prawa autorskiego;
- wezwanie KE do zbadania, w jaki sposób można rozszerzyć prawa pokrewne wydawców prasowych, dziennikarzy i redaktorów wiadomości oraz inne prawa pokrewne, w tym prawa producentów mediów informacyjnych i nadawców wiadomości, tak by obejmowały one cele takie jak wnioskowanie i generowanie wzbogacone o funkcje wyszukiwania;
- stworzenie możliwości zarządzania wynagrodzeniem za korzystanie do celów GenAI na podstawie systemu dobrowolnej licencji zbiorowej, w ramach której można przewidzieć domniemanie zbiorowego zarządzania prawami w imieniu podmiotów prawa autorskiego w odniesieniu do zastosowań należących do nich treści w związku z AI, bez uszczerbku dla prawa podmiotu prawa autorskiego do wyboru udzielania licencji indywidualnych;
- wezwanie KE do zbadania możliwości ochrony sektora prasy i mediów informacyjnych, których

[60] Kwartalnik 1/2026, str. 14, https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_1_2026.pdf.

usługi są nieustannie i w pełni wykorzystywane przez systemy sztucznej inteligencji, oraz do przeprowadzenia oceny i – w stosownych przypadkach – zaproponowania mechanizmów gwarantujących, że dostawcy modeli lub systemów GenAI, którzy w sposób oczywisty przekierowują ruch i przychody z mediów prasowych i informacyjnych, udzielają tym mediom rekompensaty w sposób sprawiedliwy, proporcjonalny i niedyskryminacyjny, zwracając szczególną uwagę na media lokalne i regionalne, w celu ochrony pluralizmu mediów, różnorodności i dyskursu demokratycznego w UE i jej państwach członkowskich;

- wezwanie KE i państw członkowskich do zapewnienia pełnego egzekwowania prawa UE w celu przeciwdziałania zagrożeniom wolności mediów takich jak dalekosiężny wpływ na dostęp do informacji oraz ich różnorodność poprzez rosnące wykorzystanie GenAI do agregowania lub prezentowania treści informacyjnych.

Wątpliwości dotyczące treści rezolucji sprowadzają się głównie do kwestii: **licencja na GenAI versus wynagrodzenie za korzystanie przez GenAI**.

W przypadku licencji uprawniony z tytułu praw autorskich lub pokrewnych musi udzielić zgody na wykorzystanie jego twórczości za uzgodnioną cenę. Z kolei w przypadku wynagrodzenia za korzystanie byłby to podobny mechanizm jak rekompensata za dozwolony użytek na przykład w postaci opłaty reprograficznej naliczanej od ceny czystych nośników i urządzeń. Polskie doświadczenia, gdzie rekompensata wyliczona wskaźnikiem *per capita* jest najniższa z krajów UE, pokazują, że nie jest to korzystna sytuacja ani dla twórców, ani dla rynku kreatywnego.

Krytyka rozwiązań licencyjnych zaproponowana przez Parlament Europejski została zaprezentowana w artykule *The Voss and Jensen Parliamentary Reports on Copyright and Generative AI: A Wrong Step in the Right Direction?* autorstwa Christophe'a Geigera, Ludovico Bossiego i Francesci Di Lazzaro, opublikowanym w numerze 8/2026 „European Intellectual Property Review". Jego autorzy przeanalizowali zarówno rezolucję Parlamentu Europejskiego w sprawie GenAI, jak i Rezolucję Parlamentu Rady Europy[61] o podobnej treści oraz porównali oba raporty i uznali, że zawierają one poważne niespójności i sprzeczności, a proponowane środki prawdopodobnie nie osiągną oczekiwanego rezultatu, który ich zdaniem ma polegać na równoczesnym rozwoju innowacji AI w UE z zachowaniem suwerenności cyfrowej i konkurencyjności oraz zapewnieniem uczciwego wynagrodzenia dla twórców.

Autorzy uważają, że proponowane rozwiązania licencyjne prawdopodobnie przyniosłyby korzyści głównie dużym branżom treściowym kosztem różnorodności kulturowej lub uczciwych dochodów większości twórców, co wyraźnie wykazały toczące się postępowania sądowe przed TSUE.

Wydaje mi się, że wspomniane przez nich problemy nie wystąpią, jeżeli zrealizuje się postulowany w raportach Parlamentu Europejskiego i Parlamentu Rady Europy system zarówno bezpośredniego licencjonowania, jak i licencjonowania za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi (OZZ). Dysponując repertuarem swoich członków, OZZ są w stanie wynegocjować warunki nie gorsze niż wspominane przez autorów artykułu firmy Big Content, a co za tym idzie – zapewnić uczciwe dochody dla większości twórców.

Z całym artykułem można się zapoznać na stronie internetowej pod adresem:

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=6537278

[61] *Copyright enforcement in the artificial intelligence environment*, Resolution 2654 (2026), tzw. Raport Jensena, https://pace.coe.int/en/files/36006/html.

SPRAWY W TSUE – KULTURA, PRAWO AUTORSKIE I PRAWA POKREWNE

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Sprawy wniesione

Czy regulowane ceny książek są zgodne z prawem UE? (sprawa C-780/25, Desch-Drexler II)

Czy regulowane ceny książek są zgodne z prawem UE? To podstawowe pytanie przedstawione we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożonym przez austriacki Sąd Najwyższy (Oberster Gerichtshof) 4 grudnia 2025 roku – Desch-Drexler Buch – und Papierhandels & Verlags GmbH przeciwko UO. Sprawie nadano sygnaturę C-780/25.

Stan faktyczny jest dość skomplikowany, ponieważ dotyczy dwóch systemów regulujących ceny książek, czyli austriackiego[62] i niemieckiego[63], które zderzyły się w wyniku konkurencji na rynku austriackim. Niemiecki dystrybutor oferował użytkownikom końcowym w Austrii te same książki, co lokalni dystrybutorzy, tylko po cenie niższej niż minimalna obowiązująca w Austrii. Zachodzi wątpliwość, czy przedsiębiorca z Niemiec powinien dostosować się do lokalnych przepisów obowiązujących na rynku, na który dostarcza towary, czy stosować przepisy kraju, gdzie oferuje, dokonuje sprzedaży i wysyłki. Austriacka powódka twierdzi, że powinien stosować prawo kraju dostarczenia książki, czyli austriacką cenę minimalną. Z kolei pozwany z Niemiec broni się argumentem o niezgodności austriackiego prawa i traktatem UE, a także wskazuje na przepisy prawa niemieckiego o regulowaniu cen książek, które nakazują mu stosowanie ceny regulowanej i podawanie użytkownikom końcowym cen, które z kolei – zgodnie z niemieckim prawem – nie mogą być niższe od ceny sprzedaży końcowej zalecanej przez wydawcę dla państwa wydania.

Aby lepiej wytłumaczyć problem dotyczący tej sytuacji, podano przykład książki *Eine vollständige Liste aller Dinge, die ich vergessen habe autorstwa* Doris Knecht (ISBN: 978-3-446-27803-5), dla której minimalna cena niemiecka wynosi 24 euro, a minimalna cena austriacka – 24,7 euro. Wynika z tego, że niemiecki przedsiębiorca, oferując książki na rynku austriackim, nie może jednocześnie przestrzegać zasad prawa niemieckiego i austriackiego, i w zasadzie jedynym rozwiązaniem nienaruszenia żadnego z tych praw dotyczących niemieckiej ceny regulowanej i austriackiej ceny minimalnej byłoby powstrzymanie się niemieckich przedsiębiorców ze sprzedażą książek na terytorium Austrii. To jednak ograniczałoby handel na wolnym rynku Unii Europejskiej.

O rozwiązanie tego węzła gordyjskiego poprosił Sąd Najwyższy w Austrii, formułując poniższe pytania prejudycjalne:

[62] Bundesgesetz über die Preisbindung bei Büchern 2023 (Buchpreisbindungsgesetz 2023, ustawa federalna dotycząca regulowanych cen książek z 2023 r.; w skrócie „öBPrBG 2023" – BGBl I 196/2022).

[63] Niemiecka Buchpreisbindungsgesetz (z dnia 2 września 2002 r., BGBl I, s. 3448, ostatnio zmieniona na podstawie art. 23 ustawy z dnia 8 października 2023 r., BGBl 2023 I, pkt 272 – ustawa dotycząca regulowanych cen książek).

Pytania prejudycjalne:

Czy prawo Unii, a w szczególności art. 34 TFUE, stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisów krajowych takich jak § 4 ust. 2 öBPrBG 2023 [(österreichisches) Buchpreisbindungsgesetz 2023, austriackiej ustawy dotyczącej regulowanych cen książek] i § 5 ust. 3 dBuchPrG [(deutsches) Buchpreisbindungsgesetz, niemieckiej ustawy dotyczącej regulowanych cen książek], które w przypadku sprzedaży bezpośredniej książek nabywcom końcowym w innym państwie członkowskim zobowiązują sprzedawców (także internetowych) do ustalenia i podania do publicznej wiadomości ceny sprzedaży wiążącej sprzedawców końcowych, która to cena nie może być niższa od ceny sprzedaży końcowej zalecanej przez wydawcę dla państwa wydania (pomniejszonej o zawarty w niej podatek od wartości dodanej i powiększonej o podatek od wartości dodanej mający zastosowanie w kraju przywozu), chyba że wydawca sam zalecił cenę sprzedaży końcowej dla kraju przywozu?

Czy krajowe ustawowe uregulowania dotyczące regulowanych cen książek, o których mowa w pkt 1, są zgodne z prawem Unii, a w szczególności z art. 4 ust. 3 zdanie ostatnie TUE i art. 101 TFUE?

Czy uregulowania krajowe, które zakazują reklamowania dozwolonych obniżek cen w stosunku do ceny sprzedaży końcowej, są zgodne z prawem Unii, a w szczególności z normami wymienionymi w pkt 1 i 2 powyżej, a także z art. 11 i 16 Karty praw podstawowych?

Czy taka krajowa ustawowa regulacja cen książek lub zakaz reklamowania obniżek cen mogą być uzasadnione nadrzędnymi względami interesu ogólnego lub na podstawie art. 36 TFUE lub art. 167 TFUE, na przykład ze względu na interes ogólny w ochronie książki jako dobra kultury, a w szczególności w promowaniu produkcji książek, różnorodności tytułów po regulowanych cenach i wielości księgarzy?

Link do skargi:
https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2025/C-0780-25-00000000RP-01-P-01/DDP_COMM/318166-PL-1-html

Link do wniosku:
https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2025/C-0780-25-00000000RP-01-P-01/DDP/315092-PL-1-pdf

Z uwagi na toczącą się w Polsce dyskusję na temat uregulowania rynku książki – w tym poprzez wprowadzenie ceny minimalnej – warto śledzić to postępowanie. Redakcja Kwartalnika będzie na bieżąco informować o dalszych krokach i rozstrzygnięciach TSUE w tej sprawie.

***

Czy ponowne udostępnienie posta naruszającego prawo autorskie w serwisie społecznościowym również stanowi naruszenie prawa? (sprawa C-30/26, SHR Germany)

Czy ponowne udostępnienie posta naruszającego prawo autorskie w serwisie społecznościowym również stanowi naruszenie prawa? To chyba najciekawsze z pytań przedstawionych we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożonym przez Landgericht Köln (Niemcy) 26 stycznia 2026 roku w sprawie SHR Germany GmbH/RL, której nadano sygnaturę C-30/26.

Stan faktyczny sprawy dotyczy udostępnienia w serwisie społecznościowym posta opublikowanego wcześniej w innym miejscu tego samego serwisu – w postaci linku z załącznikiem – wraz z własnym komentarzem. W załączniku znajdowało się zdjęcie i właśnie naruszenie praw autorskich autora zdjęcia jest wątkiem wiodącym w tym sporze. Bezpośrednią przyczyną sporu zdaje się jednak być kwestia naruszenia dóbr osobistych powódki na tle konfliktu w branży dermatologiczno-kosmetycznej. Niemniej zapowiada się ciekawe postępowanie, które może ugruntować

lub zmodyfikować istniejące orzecznictwo TSUE w podobnych sprawach, np. GS Media (C-160/15)[64] czy Svensson (C-466/12)[65].

Pytania prejudycjalne:

1. Czy dalsze przekazanie istniejącego już w serwisie społecznościowym wpisu, który sam w sobie stanowi naruszenie praw autorskich, w ramach funkcjonalnie powiązanej platformy mediów społecznościowych stanowi czynność udostępnienia? Czy w tym celu wystarczy, aby w ramach platformy (tj. nie na różnych stronach internetowych) umieszczono linki, które powodują, że wpisy z jednego konta stają się widoczne na innych kontach lub na innych grupach lub w podobny sposób?

2. Czy w przypadku dalszego przekazania wpisu, w którym wykorzystuje się przedmioty chronione bez zgody podmiotu praw autorskich, istotne znaczenie ma, czy nowy wpis z udostępnioną treścią jest skierowany do „nowej publiczności",

(1) ponieważ odbiorcami są wszyscy użytkownicy platformy lub

(2) ponieważ oryginalny wpis był dostępny dla wszystkich użytkowników platformy, a udostępniony wpis jest wyświetlany tylko niewielkiej liczbie użytkowników platformy na grupie z ograniczonym dostępem?

3. Czy zasady wynikające z wyroku Trybunału w sprawie GS Media, w szczególności wzruszalne domniemanie wiedzy o niezgodności z prawem – w przypadku działania w celu

zarobkowym – mają również zastosowanie do udostępniania już istniejących wpisów w sieciach społecznościowych (w tym przypadku: na Facebooku)?

W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie trzecie:

Czy dla oceny działania w celu zarobkowym w przypadku konta w mediach społecznościowych ma znaczenie, że nie jest ono wykorzystywane wyłącznie do celów biznesowych, lecz częściowo do celów biznesowych, a częściowo do celów prywatnych? Czy działanie w celu zarobkowym musi wynikać z konkretnego wpisu na platformie i jakie kryteria przemawiają za zastosowaniem domniemania zgodnie z trzecim pytaniem prejudycjalnym?

Jeżeli zgodnie z powyższymi pytaniami nie można założyć publicznego udostępnienia, to czy takie publiczne udostępnienie może wynikać z faktu, że użytkownik udostępniający „przywłaszcza sobie" udostępnioną, naruszającą prawo treść, na przykład poprzez aprobatę, pochwałę lub inne wyrażenie zgody na treść pierwotnego wpisu, jak miało to miejsce w postępowaniu głównym, na przykład poprzez własny „komentarz do wpisu"?

Podsumowując: czy udostępnienie istniejącego już wpisu w serwisie społecznościowym, który samo w sobie stanowi naruszenie praw autorskich, stanowi w okolicznościach takich jak te w postępowaniu głównym samodzielne publiczne udostępnienie w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE?

Czy udostępnienie istniejącego już wpisu w serwisie społecznościowym, który sam w sobie stanowi naruszenie praw autorskich, powodujące, że nowy wpis, który zawiera wpis pierwotny, staje się widoczny w innym miejscu platformy (np. na własnym koncie lub na „grupie na Facebooku") do momentu usunięcia pierwotnego wpisu lub ograniczenia dostępu do niego, stanowi w okolicznościach takich jak te w postępowaniu głównym zwielokrotnienie w rozumieniu art. 2 dyrektywy 2001/29/WE?

---

[64] Wyrok z dnia 8 września 2016 r. – sprawa C-160/15 ECLI:EU:C: 2016:644
„Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że aby ustalić, czy fakt umieszczenia w witrynie internetowej hiperłączy odsyłających do utworów chronionych – swobodnie dostępnych w innej witrynie internetowej bez zezwolenia podmiotu praw autorskich – stanowi „publiczne udostępnianie" w rozumieniu tego przepisu, należy określić, czy te hiperłącza zostały udostępnione bez celu zarobkowego przez osobę, która nie wiedziała lub nie mogła racjonalnie wiedzieć o bezprawnym charakterze publikacji tych utworów w tej innej witrynie internetowej, czy też przeciwnie, wspomniane hiperłącza zostały udostępnione w celu zarobkowym, w której to sytuacji należy domniemywać istnienie tej wiedzy".
https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2015/C-0160-15-00000000RP-01-P-01/ARRET/183124-PL-1-html

[65] Wyrok z dnia 13 lutego 2014 r. – sprawa C-466/12 ECLI:EU:C: 2014:76
„(...) Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że nie stanowi czynności publicznego udostępnienia w rozumieniu tego przepisu udostępnienie na stronie internetowej linków, na które można kliknąć, odsyłających do utworów chronionych ogólnie dostępnych na innej stronie internetowej (...)".
https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&docid=147847&doclang=PL

Do sprawy wrócimy po wydaniu opinii rzecznika generalnego TSUE.

Link do skargi:

https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2026/C-0030-26-00000000RP-01-P-01/DDP/318209-PL-1-pdf

Link do wniosku:

https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2026/C-0030-26-00000000RP-01-P-01/DDP_COMM/319114-PL-1-html

***

Wyroki

Znaczenie geoblokowania dla interpretacji pojęcia publicznego udostępniania utworów online (sprawa C-788/24, *Dziennik* Anne Frank)

Kontynuując temat z poprzedniego numeru Kwartalnika[66], przypomnę, że przedmiotem sporu jest publikacja w internecie *Dziennika* Anne Frank, który na terytorium Holandii nadal korzysta z ochrony prawa autorskiego[67]. Pisząc o opinii rzecznika generalnego w związku z jedną z konkluzji, nasunęło mi się pytanie – problem – jak będziemy określać, co to znaczy „efektywne zachęcanie do skorzystania z usługi omijania geolokalizacji".

W opinii rzecznika ta okoliczność miała powodować ewentualną odpowiedzialność dostawców usług umożliwiających omijanie zabezpieczeń geolokalizacyjnych.

Wyrok rozwiązuje tę kwestię w inny sposób. W ocenie TSUE dostawca usługi geolokalizowania nie udostępnia publiczne utworów. Jeżeli możliwe jest obejście zabezpieczeń, to nie jest ono skuteczne i za ewentualne naruszenia praw autorskich odpowiada podmiot, który opublikował utwór, nie wprowadzając równocześnie skutecznej blokady dostępu na terytoriach, gdzie nadal korzysta on z ochrony prawno-autorskiej.

---

66 *Znaczenie geoblokowania dla interpretacji pojęcia publicznego udostępniania utworów online (opinia Rzecznika Generalnego TSUE w sprawie C-788/24 – Dziennik* Anne Frank), Kwartalnik 1/2026, str. 26, https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_1_2026.pdf.

67 Ibidem, str. 26:
„W Holandii – w której publikacja online stała się przyczynkiem do skierowania pytania prejudycjalnego do TSUE – ochrona *Dziennika* Anne Frank będzie trwała do 1 stycznia 2037 roku. Sądy holenderskie zastosowały przepisy o ochronie utworów wydanych po śmierci autora. Ochrona ta trwa przez 50 lat od publikacji – czyli od 1986 roku, kiedy *Dziennik* po raz pierwszy został opublikowany w całości. Powołując się na powyższe prawo, powód Anne Frank Fonds (fundacja szwajcarska) pozwała Anne Frank Stiftung i Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Vereniging voor Onderzoek en Ontsluiting van Historische Teksten (fundacja i instytucje holenderskie) o naruszenie praw autorskich. Pozwany na swoją obronę przedstawił obszerną argumentację. Po pierwsze prawa autorskie do *Dziennika* Anne Frank wygasły w 2015 roku, po drugie udostępniając *Dziennik*, zadbał o to, aby był on niedostępny na terytorium Holandii i tych terytoriach, gdzie podlegają ochronie, poprzez wprowadzenie blokady geolokalizacyjnej. Blokada polega na automatycznym odrzucaniu wejść z oznaczonych terytoriów. *Dziennik* był dostępny z terytoriów, na których ochrona nie obowiązywała (tzw. terytoria *public domain*), np. w sąsiedniej Belgii. Jednak z uwagi na popularny program VPN, który pozwala obejść tę barierę, ochrona *Dziennika* stała się iluzoryczna – stosując VPN można było bowiem zmieniać kraj wejścia na stronę z *Dziennikiem* i ten wyświetlał się na terytorium objętym ochroną, w tym również w Holandii".

Konkluzja wyroku

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) Artykuł 3 ust. 1 Dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że:

utwór, który stał się własnością publiczną w niektórych państwach członkowskich, lecz jest nadal chroniony prawem autorskim w innym państwie członkowskim i został opublikowany nieodpłatnie w witrynie internetowej zawierającej środek w postaci blokowania geograficznego mający na celu zablokowanie internautom, którzy przeglądają go z tego państwa członkowskiego, dostępu do tej strony internetowej, nie jest przedmiotem „publicznego udostępniania" w tymże państwie w rozumieniu tego przepisu, jeżeli ten środek w postaci blokowania jest „skuteczny" w rozumieniu art. 6 ust. 3 tej dyrektywy, poprzez to, że stanowi on „najnowocześniejszą technologię", i to nawet jeśli wspomniani internauci mogą go obchodzić, korzystając z wirtualnej sieci prywatnej [virtual private network (VPN)] lub podobnej usługi.

2) Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że:

w sytuacji gdy publikacja w witrynie internetowej utworu, który stał się własnością publiczną w niektórych państwach członkowskich, lecz jest nadal chroniony prawem autorskim w innym państwie członkowskim, stanowi „publiczne udostępnianie" w tym państwie, ponieważ wprowadzony w tej witrynie środek w postaci blokowania geograficznego nie jest „skuteczny" w rozumieniu art. 6 ust. 3 tej dyrektywy, dokonanie takiego udostępnienia można przypisać osobie, która opublikowała utwór w tej witrynie internetowej, a nie dostawcy wirtualnej sieci prywatnej [virtual private network (VPN)] lub podobnej usługi, który umożliwił swojemu użytkownikowi obchodzenie tego nieskutecznego środka.

Link do treści orzeczenia:
https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2024/C-0788-24-00000000RP-01-P-01/ARRET/323428-PL-1-html

***

Pojęcie pastiszu (sprawa C-590/23 Pelham II Gmbh)

O sprawie pisaliśmy już wielokrotnie[68], najpierw opisując stan faktyczny sporu przy pierwszym postępowaniu Pelham I, gdzie TSUE[69] rozpatrywał kwestię użycia fragmentu nagrania zespołu Kraftwerk jako dozwolonego cytatu, a następnie w sprawie Pelham II jako dozwolonego pastiszu.

Czy jest to finał sprawy? Nie wiadomo. Decyzję podejmie sąd niemiecki i po wyroku będziemy wiedzieli, czy odpowiedź TSUE na pytania prejudycjalne kończy spór, czy za chwilę sprawa wróci jako Pelham III z pytaniem prejudycjalnym: czy jest to na przykład parodia.

TSUE sformułował definicję pastiszu, w której uznaje, że pastisz pozwala na użycie utworów (w tym poprzez sampling) w celu nawiązania z tymi utworami artystycznego lub twórczego dialogu. Kolejnym warunkiem jest rozpoznawalność pastiszowanego utworu. Jeżeli zaś chodzi o formę, to TSUE w zasadzie jej nie zastrzegł – można więc uznać, że każda jest dozwolona, jednak przykładowo wymieniono jawne naśladowanie stylu rzeczonych utworów, hołdu dla nich bądź też humorystycznej lub krytycznej konfrontacji z tymi utworami.

Na gruncie praktycznym mogą się pojawić trudności w realizacji postulatu rozpoznawalności pastiszowanego utworu, ponieważ nawet najlepszy biegły raczej nie zastąpi reprezentatywnej grupy publiczności i w zasadzie jedynym wiarygodnym środkiem dowodowym będzie zebranie reprezentatywnej grupy fokusowej – reprezentującej potencjalną publiczność, która potwierdzi, że rozpoznaje „pastiszowany utwór" w innym utworze tworzący intelektualny dialog i spełniający cechy pastiszu – a nie zwykły plagiat.

W wyroku najbardziej zaskoczyła mnie teza niewynikająca wprost z odpowiedzi na drugie pytanie prejudycjalne, które – przypominam – brzmi: „Czy wykorzystanie »do celów« pastiszu w rozumieniu art. 5 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2001/29 **wymaga ustalenia zamiaru użytkownika co do wykorzystania przedmiotu chronionego prawem autorskim w celu pastiszu**, czy też wystarczy, że charakter pastiszu jest rozpoznawalny dla osoby, która zna przedmiot chroniony prawem autorskim, do którego się odniesiono, i która posiada zrozumienie intelektualne niezbędne do postrzegania pastiszu?". Dopiero analiza treści pytania pozwala rozumieć odpowiedź sądu *a contrario* wobec braku odniesienia do konieczności ustalenia zamiaru użytkownika co do wykorzystania przedmiotu chronionego prawem autorskim.

Trudno się zgodzić z brakiem konieczności zamiaru stworzenia pastiszu, gdyż taki zamiar wykluczałby ewentualną umyślność plagiatu, który jest nie tylko naruszeniem praw autorskich, ale także czynem zabronionym wyczerpującym znamiona opisane w art. 115 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych[70].

W mojej ocenie brak zamiaru stworzenia pastiszu stoi w opozycji i zaprzecza wolności twórczości

---

[68] *Dozwolony użytek chronionych utworów w celach edukacyjnych a zdalne nauczanie w czasie pandemii COVID-19 – część II. Cytat, dozwolony użytek baz danych oraz korzystanie z przemówień politycznych i mów wygłoszonych na publicznych rozprawach, a także z fragmentów publicznych wystąpień, wykładów oraz kazań*, Kwartalnik 2/2021, str. 9, https://copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_2_2021.pdf.
Sprawy w TSUE – C-590/23 – Na wokandzie ponownie sprawa Pelham, Kwartalnik 4/2024, str. 26, https://copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_4_24.pdf.pdf,
Pastisz i wydanie krytyczne na wokandzie Trybunału Sprawiedliwości UE, Kwartalnik 2–3/2025, str. 32, https://copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_2-3_25.pdf.

[69] Sprawa C-476/17: https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document?source=document&text=&docid=216552&pageIndex=0&doclang=PL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=4962228.

[70] Art. 115. 1. „Kto przywłaszcza sobie autorstwo albo wprowadza w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3".

– tym bardziej że korzeni czerpania z tego stylu artystycznego zdecydowanie bym poszukiwała w dozwolonej inspiracji cudzym utworem lub artystycznym wykonaniem – a nie – w dozwolonym użytku. Jednak dyrektywa INFOSOC tak kwalifikuje pastisz i co za tym idzie, należy więc również brać pod uwagę fakt, że taki dozwolony użytek podlega trójstopniowemu testowi. Kwalifikacja danego wykorzystania jako pastiszu „załatwia" tylko pozytywne zaliczenie spełnienia pierwszego stopnia testu. Kolejne dwa stopnie, czyli naruszenie normalnego korzystania z utworu lub uzasadnionego interesu twórcy lub artysty nadal pozostanie przedmiotem badania sądu.

Konkluzja wyroku

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) Artykuł 5 ust. 3 lit. k) Dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że:

wyjątek dotyczący „pastiszu" w rozumieniu tego przepisu nie ma charakteru rezydualnego (Auffangtatbestand), lecz obejmuje utwory, które przypominają jeden lub kilka istniejących utworów, jednocześnie wykazując w porównaniu z nimi uchwytne różnice, i które wykorzystują niektóre charakterystyczne, chronione prawem autorskim elementy tych istniejących utworów, w tym poprzez „samplowanie" (sampling), w celu nawiązania z tymi utworami artystycznego lub twórczego dialogu, rozpoznawalnego jako taki i mogącego przyjmować różne formy, między innymi formę jawnego naśladowania stylu rzeczonych utworów, hołdu dla nich bądź też humorystycznej lub krytycznej konfrontacji z tymi utworami.

2) Artykuł 5 ust. 3 lit. k) dyrektywy 2001/29

należy interpretować w ten sposób, że: aby korzystanie miało miejsce „do celów" pastiszu w rozumieniu tego przepisu, wystarczające jest, by charakter „pastiszu" był rozpoznawalny dla osoby znającej istniejący utwór, z którego dokonano zapożyczeń.

Link do treści orzeczenia:
https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2023/C-0590-23-00000000RP-01-P-01/ARRET/319188-PL-1-html

***

Granice wykorzystania utworu do celu sprawozdania z aktualnych wydarzeń (sprawa C-598/24 Gândul Media Network SRL)

O sprawie pisałam w Kwartalniku 4/2024[71] tuż po jej wniesieniu do TSUE. Przedmiotem sporu stało się przedrukowanie przez profesjonalne media krótkiego listu nauczycielki gry na flecie. Ten skierowany do rodziców uczniów list, w którym odniosła się do sprawiających jej przykrość przypadków wręczania prezentów, a nawet pieniędzy opublikowała w mediach społecznościowych.

Nauczycielka stwierdziła, że przedruk listu naruszył jej prawa autorskie. Z kolei profesjonalne media, które dokonały przedruku listu, zakwestionowały uznanie listu za utwór chroniony przez prawo autorskie, ponadto powołały się na przepis rumuńskiego prawa autorskiego, który pozwala na przedruk utworów w celu składania sprawozdania z aktualnych wydarzeń. Z uwagi na fakt, iż zarówno pojęcie utworu, jak i opisany przypadek dozwolonego użytku publicznego są uregulowane w zharmonizowanym prawie autorskim UE – a dokładnie w art. 5 ust. 3 lit. c) dyrektywy INFOSOC[72], rumuński sąd[73] zwrócił się pytaniami prejudycjalnymi mającymi na celu wyjaśnienie zakresu stosowania tego wyjątku oraz pojęcia utworu.

Wydanie wyroku 3 września 2026 roku poprzedziła opinia[74] rzecznika generalnego Macieja Szpunara przedstawiona 18 grudnia 2025 roku.

Pierwsze zagadnienie rozpatrywane w ramach pytania prejudycjalnego dotyczyło pojęcia utworu. W tym zakresie rzecznik generalny w opinii powołał się na: „utrwalone orzecznictwo TSUE, zgodnie z którym uznanie przedmiotu za **utwór** w rozumieniu prawa autorskiego Unii wymaga jedynie spełnienia dwóch kumulatywnych przesłanek, a mianowicie konieczne jest, **by dany przedmiot był oryginalny, w tym sensie, że stanowi własną twórczość intelektualną jego autora, oraz by stanowił wyraz takiej twórczości**. Okoliczności takie jak długość tekstu, miejsce jego publikacji oraz ewentualna przynależność do określonego gatunku literackiego nie mają zatem żadnego znaczenia dla takiej kwalifikacji". Jak zaznaczył rzecznik: „ocena okoliczności faktycznych polegająca na ocenie spełnienia tych dwóch przesłanek należy do właściwości sądów krajowych rozpoznających sprawę co do istoty".

W kwestii interpretacji art. 5 ust. 3 lit. c) dyrektywy INFOSOC rzecznik uznał, że do zastosowania wyjątku wystarczy, aby dany utwór był wykorzystywany w celu dostarczenia informacji o wydarzeniu, które w chwili dostarczenia tych informacji stanowi przedmiot zainteresowania opinii publicznej, a co za tym idzie, nie stoi on na przeszkodzie ustawodawstwu państwa członkowskiego, które

---

[71] *Pojęcie utworu i zakres dozwolonego użytku,* Kwartalnik 4/2024, str. 26, https://copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_4_24.pdf.pdf.

[72] Dyrektywa INFOSOC – Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym:
„3. Państwa Członkowskie mogą przewidzieć wyjątki lub ograniczenia w odniesieniu do praw określonych w art. 2 i 3 w następujących przypadkach:
c) zwielokrotniania przez prasę, publicznego udostępniania utworów i podawania do publicznej wiadomości aktualnych artykułów na tematy gospodarcze, polityczne lub religijne oraz utworów nadawanych lub innych przedmiotów objętych ochroną tego samego rodzaju, chyba że korzystanie z nich zostało zastrzeżone i o ile zostanie wskazane źródło, włączając nazwisko autora lub korzystanie z utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną w powiązaniu ze złożeniem sprawozdania o aktualnych wydarzeniach, w granicach uzasadnionych celem informacji, o ile zostanie podane źródło, łącznie z nazwiskiem autora poza przypadkami, w których okaże się to niemożliwe"
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32001L0029.

[73] Înalta Curte de Casație și Justiție (Najwyższy Sąd Kasacyjny, Rumunia).

[74] https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2024/C-0598-24-00000000RP-01-P-01/CONCL/313735-PL-1-html.

ogranicza dozwolone korzystanie w celu składania sprawozdań z aktualnych wydarzeń do krótkich fragmentów utworów, pod warunkiem że długość fragmentu, którego wykorzystanie jest dozwolone, jest wystarczająca do osiągnięcia zamierzonego celu informacyjnego. Literalne brzmienie art. 5 ust. 3 lit. c) dyrektywy 2001/29 nie ustanawia formalnego ograniczenia co do długości utworu wykorzystywanego do składania sprawozdania z aktualnych wydarzeń. Jednakże przepis ten uściśla, że dane wykorzystywanie powinno być dokonywane wyłącznie „w granicach uzasadnionych celem informacji", a zatem z poszanowaniem zasady proporcjonalności. Wynika z tego, że korzystanie z chronionego utworu nie powinno przekraczać granic tego, co jest konieczne do osiągnięcia zamierzonego celu informacji.

W tym miejscu należy odwołać się do polskiego wdrożenia art. 5 ust. 3 lit. c), tzn. jego drugiego zdania dotyczącego sprawozdań (art. 26 pr. aut.)[75], ponieważ jego pierwsza część dotycząca przedruku uregulowana jest w art. 25 pr. aut.[76], a także wskazać, że jego treść jest odmienna od poddawanego ocenie za pomocą pytań prejudycjalnych zapisu prawa rumuńskiego[77] art. 35 ust. 2 lit. c), który wprowadza dwa ograniczenia. Pierwsze dotyczy możliwości publikowania wyłącznie fragmentów przytaczanych utworów, a drugie zabrania uzyskiwania z tego tytułu bezpośrednich i pośrednich korzyści.

Opublikowanie w prasie artykułów na aktualne tematy dotyczy stosunków w obrębie profesjonalnej prasy. Natomiast publikowanie – w granicach uzasadnionych celem informacji – utworów w sprawozdaniach z aktualnych wydarzeń, udostępniane podczas tych wydarzeń, dotyczy stosunków pomiędzy twórcami i innymi uprawnionymi a prasą. Można to zobrazować następującym grafem:

[75] Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 24, art. 26: „Wolno w sprawozdaniach o aktualnych wydarzeniach przytaczać utwory udostępniane podczas tych wydarzeń, jednakże w granicach uzasadnionych celem informacji".
Pełny tekst: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf.

[76] Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 24, art. 25.
„1. Wolno rozpowszechniać w celach informacyjnych w prasie, radiu i telewizji:
1) już rozpowszechnione:
a) sprawozdania o aktualnych wydarzeniach,
b) artykuły na aktualne tematy polityczne, gospodarcze lub religijne, chyba że zostało wyraźnie zastrzeżone, że ich dalsze rozpowszechnianie jest zabronione (...)".
Pełny tekst: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf.

[77] Art. 35. ust. 2 lit. ustawy nr 8/1996:
„Na warunkach przewidzianych w ust. 1 dozwolone są zwielokrotnianie, rozpowszechnianie, nadawanie lub publiczne udostępnianie bez jakichkolwiek bezpośrednich lub pośrednich, handlowych lub finansowych korzyści: [...] c) krótkich fragmentów utworów w kontekście informacji o aktualnych wydarzeniach, ale tylko w zakresie uzasadnionym celem informacji [...]".

Wyjątek	Beneficjent	Podmiot zobowiązany	Możliwość sprzeciwu podmiotu zobowiązanego	Trójstopniowy test
Przedruk artykułów na aktualne tematy polityczne, gospodarcze lub religijne (art. 25 ust. 1 b) pr. aut.)	Prasa	Prasa	tak	tak
Przytoczenie utworu w sprawozdaniu z wydarzenia, gdzie utwór udostępniono (art. 26 pr. aut.)	Prasa	Uprawniony z tytułu praw autorskich lub pokrewnych	nie	tak

Wydawać by się mogło, że skoro przepis polski nie zawiera elementów, które są poddane ocenie TSUE, wyrok ten nie będzie oddziaływać na interpretowanie prawa w Polsce.

Jednak analiza tez wyroku prowadzi do wniosku, że warto wspomniany art. 26 pr. aut. stosować z rozważnym umiarem, TSUE[78] bowiem uznał, że ograniczenie przytoczenia utworu we fragmencie nie jest sprzeczne z prawem UE i zwrócił uwagę, że mechanizmem korygującym rozmiar użycia utworu jest cel informacyjny, czyli jeżeli cel informacyjny został spełniony w wyniku opublikowania stosownego fragmentu, to przytoczenie większego fragmentu lub utworu w całości może przekroczyć granice dozwolonego użytku (Tezy wyroku nr 50–53). To, czy to tego doszło, można sprawdzić poprzez

[78] Teza 50: Następnie, zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 44 i 45 niniejszego wyroku, wprowadzenie w życie wyjątku przewidzianego we wspomnianym przepisie powinno być proporcjonalne i zapewniać ochronę celu, któremu ten wyjątek służy, a mianowicie przyczyniania się do korzystania z gwarantowanego w art. 11 Karty prawa do wolności informacji i wolności prasy.
Teza 51: Należy zaś uściślić, że prawa i wolności ustanowione w tym postanowieniu nie stanowią prerogatyw o charakterze absolutnym, lecz należy je rozważać z uwzględnieniem ich funkcji społecznej. Ponieważ wspomniane postanowienie stanowi jeden z istotnych fundamentów pluralistycznego i demokratycznego społeczeństwa, ingerencja w te prawa i wolności powinna być jednak ograniczona do tego, co jest ściśle konieczne (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2024 r., Real Madrid Club de Fútbol, C633/22, EU:C:2024:843, pkt 47, 49 i przytoczone tam orzecznictwo).
Teza 52: W tym względzie należy dodać, że korzystanie z wolności informacji i wolności prasy nie wymaga we wszystkich przypadkach opublikowania utworów w całości. Ograniczenie dozwolonego wykorzystywania do fragmentów o długości wystarczającej do osiągnięcia tego celu nie podważa bowiem skuteczności (effet utile) wyjątku, zapewniając jednocześnie ochronę podmiotów praw autorskich.
Teza: 53 Przeciwnie, uregulowanie wyjątku, o którym mowa w art. 5 ust. 3 lit. c) dyrektywy 2001/29, powinno spełniać trzy przesłanki przewidziane w art. 5 ust. 5 tej dyrektywy, przypomniane w pkt 46 niniejszego wyroku. Z wyjątkiem zaś przypadku bardzo krótkiego tekstu, w odniesieniu do którego wykorzystanie fragmentów okazuje się niemożliwe, zwielokrotnienie utworu w całości może, jak wyjaśnił rzecznik generalny w pkt 43 opinii, naruszyć jego normalne wykorzystanie i powodować nieuzasadnioną szkodę dla uzasadnionych interesów jego autora. Takie zwielokrotnienie utworu substytuuje bowiem jego pierwotne udostępnienie, co zwalnia adresatów z konieczności korzystania z tego udostępnienia, naruszając w ten sposób normalne wykorzystanie tego utworu przez jego autora.

przeprowadzenie trójstopniowego testu (art. 35 pr. aut.)[79].

Natomiast w kwestii zakazania uzyskiwania pośrednich i bezpośrednich korzyści TSUE uznał, że taki warunek z uwagi na specyfikę prasy mógłby naruszać zagwarantowaną Kartą Praw Podstawowych wolność prasy (art. 11 Karty) i w ramach równoważenia tych praw z prawami ochrony własności intelektualnej (art. 17 Karty) ustawodawca unijny zdecydował o niewprowadzaniu takiego zakazu w tym przypadku (teza 56)[80].

Konkluzja wyroku

Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

1) Artykuł 2 lit. a) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy interpretować w ten sposób, że:

opublikowany w sieci społecznościowej tekst wyrażający opinię na temat praktyk społecznych uznanych za niewłaściwe jest objęty pojęciem „utworu" w rozumieniu tego przepisu, o ile tekst ten stanowi wyraz twórczości intelektualnej odzwierciedlającej osobowość jego autora.

2) Artykuł 5 ust. 3 lit. c) przypadek drugi dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że:

nie stoi on na przeszkodzie uregulowaniom krajowym, które ograniczają wyjątek lub ograniczenie określone w tym przepisie do odtworzenia krótkich fragmentów chronionego utworu, ale stoi on na przeszkodzie zakazowi czerpania bezpośredniej lub pośredniej korzyści handlowej lub gospodarczej z tego odtworzenia.

Link do treści orzeczenia:
https://infocuria.curia.europa.eu/tabs/document/C/2024/C-0598-24-00000000RP-01-P-01/ARRET/325970-PL-1-html

[79] Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku, t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 24., art. 35:
„Dozwolony użytek nie może naruszać normalnego korzystania z utworu lub godzić w słuszne interesy twórcy".
Pełny tekst: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19940240083/U/D19940083Lj.pdf.

[80] Teza 56: Ponadto, jak podkreślił rzecznik generalny w pkt 53 i 54 opinii, organy prasowe, pełniąc podstawową funkcję w społeczeństwie demokratycznym, polegającą na informowaniu opinii publicznej i sprawowaniu kontroli nad podmiotami życia publicznego, prowadzą zazwyczaj również działalność gospodarczą niezbędną do ich funkcjonowania. W tych okolicznościach zakaz czerpania bezpośredniej lub pośredniej korzyści gospodarczej lub handlowej z korzystania z utworu w celu złożenia sprawozdania z aktualnych wydarzeń narusza skuteczność (effet utile) wyjątku lub ograniczenia, o którym mowa w art. 5 ust. 3 lit. c) przypadek drugi dyrektywy 2001/29. Taki zakaz, który nie został w inny sposób zdefiniowany lub uregulowany, narusza ponadto równowagę między poszczególnymi prawami podstawowymi, do których pogodzenia zmierza określony w tym przepisie wyjątek, w szczególności z jednej strony własnością intelektualną, o której mowa w art. 17 Karty, a z drugiej strony wolnością wypowiedzi i prasy, chronioną w art. 11 Karty.

KONSULTACJE PUBLICZNE PLANOWANYCH AKTÓW PRAWNYCH ORAZ BIEŻĄCY PROCES LEGISLACYJNY W POLSCE

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Podwyżka wynagrodzeń PLR – nowelizacja ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o grach hazardowych

W wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów 7 kwietnia 2026 roku został opublikowany projekt ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o grach hazardowych[81], który zakłada zarówno podwyższenie **o ponad 100% górnego limitu wydatków**, jak podwojenie **z 5 do 10% kwot**, od których naliczane są opłaty za wypożyczenia biblioteczne, tzw. PLR – *public lending right* (numer projektu: UD393).

W uzasadnieniu ustawy projektodawca podkreślił, że „celem projektowanych rozwiązań jest dostosowanie obowiązującego mechanizmu finansowania wynagrodzeń z tytułu publicznego użyczania egzemplarzy utworów wyrażonych słowem przez biblioteki publiczne (tzw. Public Lending Right (PLR)) do aktualnych uwarunkowań prawnych i ekonomicznych oraz zapewnienie realizacji celu, dla którego mechanizm ten został wprowadzony do polskiego porządku prawnego".

Historia wypłacania wynagrodzeń dla twórców i wydawców za wypożyczenia biblioteczne trwa ponad 10 lat i sięga 2015 roku, kiedy Ustawą z dnia 11 września 2015 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawą o grach hazardowych (Dz.U. poz. 1639 oraz z 2024 r. poz. 1926) wdrożono do polskiego systemu prawnego przepisy dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej[82]. Dyrektywa ta wprowadziła obowiązek zapewnienia twórcom i innym uprawnionym prawa do wynagrodzenia z tytułu publicznego użyczania egzemplarzy utworów w instytucjach dostępnych publiczności, w szczególności w bibliotekach publicznych.

Przypomnijmy, że art. 28 pr. aut.[83] reguluje tzw. dozwolony użytek biblioteczny, który stanowi

[81] https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-prawie-autorskim-i-prawach-pokrewnych-oraz--ustawy-o-zmianie-ustawy-o-prawie-autorskim-i-prawach-pokrewnych-oraz-ustawy-o-grach-hazardowych

[82] (Dz.U. UE L Nr 376 z 27. 12. 2006, s. 28)
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX%3A32006L0115

[83] Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2025 r. poz. 24)
https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20250000024/O/D20250024.pdf
Art. 28: „1. Instytucje oświatowe, uczelnie, federacje podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, instytuty badawcze prowadzące działalność, o której mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz.U. z 2024 r. poz. 534), instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk prowadzące działalność, o której mowa w art. 50 ust. 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz.U. z 2020 r. poz. 1796), Centrum Łukasiewicz i instytuty Sieci Badawczej Łukasiewicz prowadzące działalność, o której mowa w art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz (Dz.U. z 2024 r. poz. 925 i 1089), oraz instytucje dziedzictwa kulturowego mogą: 1) użyczać, w zakresie swoich zadań statutowych, egzemplarze utworów rozpowszechnionych, 2) zwielokrotniać utwory znajdujące się na stałe we własnych zbiorach, niezależnie od formatu lub nośnika, w celu uzupełnienia, zachowania lub ochrony tych zbiorów, 3) udostępniać zbiory dla celów badawczych lub poznawczych za pośrednictwem końcówek systemu informatycznego (terminali) znajdujących się na terenie tych jednostek – jeżeli czynności te nie są dokonywane w celu osiągnięcia bezpośredniej lub pośredniej korzyści majątkowej.

wyjątek od wyłącznego prawa twórcy. W celu zrównoważenia interesów twórcy i korzystających ust. 4[84] wspomnianego wyżej przepisu art. 28 pr. aut. ustanawia wynagrodzenie na rzecz uprawnionych na zasadach określonych w dalszych przepisach ustawy. W Kwartalniku nr 4/2024[85] opisałam szczegółowo, na czym polega ten system i ten co zasady się nie zmienił. Nie uległy również zmianie limity wyznaczania minimalnego i maksymalnego wynagrodzenia dla danego uprawnionego[86]. Zmieniły się za to dwa parametry: wysokość wynagrodzenia podwyższono z 5 do 10% wartości zakupów książek oraz podwojono maksymalny limit wydatków na wypłaty wynagrodzeń.

W uzasadnieniu projektu ustawodawca argumentuje, że dotychczasowy wskaźnik: „nie zapewnia w pełni realizacji celu, jakim jest zagwarantowanie twórcom realnej i adekwatnej rekompensaty. Przyjęty wskaźnik nie uwzględnia rzeczywistej skali korzystania z utworów, a jego poziom pozostaje niezmieniony od ponad 10 lat pomimo istotnych zmian ekonomicznych i strukturalnych zachodzących na rynku wydawniczym oraz w sektorze kultury. Podniesienie limitu dofinansowania z 5% do 10% wartości zakupów materiałów bibliotecznych stanowi odpowiedź na postulaty środowiska literackiego".

Jako bazę do obliczenia globalnej wartości dofinansowania na wynagrodzenia za użyczanie przyjmuje się wartość środków przeznaczonych na zakupy biblioteczne dokonane w roku kalendarzowym poprzedzającym rok wypłaty wynagrodzenia. Z kolei dla celu oszacowania skutków finansowych projektowanych przepisów przyjęto uśrednioną wartość zakupów zrealizowanych przez biblioteki publiczne w latach 2022–2024 (na podstawie danych GUS). W kolejnych latach kwota limitu ulega podwyższeniu o wskaźnik inflacji[87].

Maksymalny limit wydatków z tytułu dofinansowania na wypłatę wynagrodzenia PLR w latach 2026–2035 wyniesie **124 336 000 zł**, z tego:

1) w 2026 r. – 11 096 000 zł;
2) w 2027 r. – 11 384 000 zł;
3) w 2028 r. – 11 669 000 zł;
4) w 2029 r. – 11 949 000 zł;
5) w 2030 r. – 12 248 000 zł;
6) w 2031 r. – 12 554 000 zł;
7) w 2032 r. – 12 868 000 zł;
8) w 2033 r. – 13 190 000 zł;
9) w 2034 r. – 13 520 000 zł;
10) w 2035 r. – 13 858 000 zł.

Rada Ministrów 11 sierpnia 2026 roku przyjęła opisany powyżej projekt ustawy o zmianie ustawy

2. Zwielokrotnianie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie może prowadzić do zwiększenia liczby egzemplarzy utworów i powiększenia zbiorów, odpowiednio użyczanych i udostępnianych na podstawie ust. 1 pkt 1 i 3.
3. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się, jeżeli udostępnianie w określony w nim sposób odbywa się na podstawie uprzednio zawartej umowy z uprawnionym".

[84] „4. Z tytułu użyczania egzemplarzy utworów wyrażonych słowem, powstałych lub opublikowanych w języku polskim w formie drukowanej, przez biblioteki publiczne w rozumieniu ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. z 2022 r. poz. 2393), zwane dalej „bibliotekami publicznymi", przysługuje wynagrodzenie określane i wypłacane na zasadach określonych w oddziale 4".

[85] *Public lending right (PLR), czyli opłaty dla autorów i wydawców jako rekompensata za wypożyczenia biblioteczne,* str. 14, https://copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_4_24.pdf.pdf.

[86] Tamże, str. 17:
„Ustawa określa wysokość minimalnego i maksymalnego wynagrodzenia PLR należnego dla danego podmiotu. Nie podlega wypłacie wynagrodzenie niższe niż 1:200 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, za ostatni kwartał poprzedniego roku kalendarzowego, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Maksymalna wysokość sumy wynagrodzenia należnego danemu podmiotowi za użyczanie (w danym roku kalendarzowym) egzemplarzy wszystkich jego utworów wskazanych w oświadczeniu wynosi pięciokrotność opisanego powyżej wynagrodzenia".

[87] Wskaźnik inflacji (CPI) określony w Wytycznych Ministra Finansów dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw z 18 lipca 2025 r.

o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawy o grach hazardowych[88]. Kolejnego dnia, czyli 12 sierpnia 2026 roku, projekt wpłynął do Sejmu[89] i otrzymał numer druku 3012.

Pierwsze czytanie projektu ustawy w Komisji Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu miało miejsce 3 września 2026 roku.

Link do transmisji posiedzenia jest dostępny pod adresem:
https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/transmisja.xsp?documentId=E03F7D3AEC792C28C1258E5D00409A8E&symbol=TRANSMISJA_ARCH&info=T

Na posiedzeniu Komisji MKiDN reprezentował Minister **Maciej Wróbel**, który przedstawił podstawowe założenia projektu ustawy. Ze strony społecznej głos zabrali:

- **Zbigniew Czerwiński z SAiW CP** – dziękując za wniesienie projektu zwiększającego wynagrodzenia PLR, podkreślił, jak ważną rolę opłata PLR odgrywa w stabilizowaniu sytuacji twórców. Podwyżka tych wynagrodzeń pozwoli zbliżyć ich wysokość do tych wypłacanych twórcom w innych krajach UE;
- **Małgorzata Kanownik z Polskiej Izby Książki**, która zwróciła uwagę na lukę w systemie przez nieuwzględnienie w rekompensacie za użyczenia publiczne książek w bibliotekach szkolnych i naukowych oraz wyraziła nadzieję, że Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Ministerstwo Edukacji weźmie przykład z MKiDN i również zaproponuje system opłat rekompensujący autorom użyczenia z bibliotek zarządzanych przez te resorty.
- **Michał Kubanek – Stowarzyszenie Czytam i Słucham Legalnie** – podkreślił, że zwiększenie finansowania wypożyczeń przyczynia się do zmniejszenia piractwa książkowego, w szczególności w postaci elektronicznej.

Projekt został przyjęty, a poseł Krystian Łuczak został wybrany na sprawozdawcę komisji KKDNiŚP.

Stenogram z posiedzenia komisji jest dostępny pod adresem: https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/biuletyn.xsp?skrnr=KSP-148

Sprawozdanie Komisji Kultury i Środków Przekazu jest dostępne pod adresem:
https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/770BDF9BC9151C75C1258E6800351FDE/%24File/3018.pdf

Transmisja z obrad Sejmu z dyskusji nad sprawozdaniem KKDNiŚP (sprawozdanie rozpoczyna się o 21:03:13) jest dostępna pod adresem: https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/transmisje_arch.xsp#D8412B1293562E32C1258E680029FA11

Ustawa została uchwalona na 65. posiedzeniu 18 września 2026 roku zdecydowaną większością głosów i skierowana do Senatu. W głosowaniu nr 109 wzięło udział 434 posłów. Za ustawą zagłosowało 410 posłów, przeciw było 23, 1 osoba wstrzymała się od głosu, a 26 nie wzięło udziału w głosowaniu.

Ustawę przesłano do Senatu i najprawdopodobniej zostanie rozpatrzona na kolejnym posiedzeniu Senatu, które jest zaplanowane na 23–24 września 2026 roku[90].

---

88 *System wynagrodzeń za wypożyczenia biblioteczne – Rada Ministrów przyjęła projekt nowelizacji proponowanych przez MKiDN,* https://www.gov.pl/web/kultura/system-wynagrodzen-za-wypozyczenia-biblioteczne--rada-ministrow-przyjela-projekt-nowelizacji-proponowanych-przez-mkidn.

89 https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=3012 [dostęp: 27.09.2026].

90 https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k11/dokumenty/zwolania/065pos./65-porz-1.pdf.

***

Projekt ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny

W ostatnich numerach Kwartalnika[91] informowaliśmy o założeniach ustawy i konsultacjach publicznych projektu ustawy z maja 2025 roku o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artysty oraz o jego zmodyfikowanych wersjach z 30 października 2025 roku, 22 stycznia 2026 roku i 17 marca 2026 roku. Ostatecznie 3 czerwca 2026 roku do Sejmu został wniesiony projekt datowany na 22 maja 2026, któremu nadano numer 2644[92].

Projekt wniesiony do Sejmu różni się w niewielkim stopniu od omówionego wcześniej projektu z 17 marca 2026 roku. Zrezygnowano z warunku nieprzerwanego okresu trzykrotnie przyznanego statusu na 5 lat, aby można było się ubiegać o przyznanie statusu na okres 8 lat. W aktualnym projekcie można się ubiegać o przyznanie statusu na 8 lat, jeżeli wcześniej wydano trzy razy decyzję o przyznaniu statusu artysty na 5 lat, nawet jeżeli były przerwy pomiędzy tymi decyzjami. Ponadto dodano zapis, że kolejny wniosek o przyznanie statusu można złożyć nie wcześniej niż trzy miesiące przed upływem poprzedniego okresu, na który przyznano status artysty.

Zmieniono limity środków budżetowych przeznaczonych na realizację zadania: podwyższono je w pierwszych latach, a obniżono w kolejnych. Na przykład pierwotnie planowaną na 2027 rok kwotę 15,28 mln zł zwiększono do 21,56 mln zł, natomiast kwotę przewidzianą na 2036 rok zmniejszono z 18,20 mln zł do 10,04 mln zł. Przypomnę, że nie są to kwoty dopłat – tylko koszty związane z realizacją. Zgodnie z art. 70 projektu ustawy koszty ponoszone przez ZUS ustalono na poziomie 4,1% kwoty przeznaczonej na dopłaty dla artystów zawodowych w latach 2027–2029 oraz 1% tej kwoty w latach kolejnych. Koszty te są finansowane w całości z budżetu państwa. Na podstawie tych danych można oszacować wysokość dopłat dla artystów. Skoro w 2027 roku 4,1% kwoty przeznaczonej na dopłaty odpowiada 10,34 mln zł w 2027 roku, oznacza to, że 100% tej kwoty (czyli szacowane wypłaty), wynosi 252,2 mln zł. Z kolei w 2030 roku, czyli pierwszym roku, w którym koszt ma stanowić 1% kwoty wypłat, ale nie więcej niż 2,94 mln zł, szacowaną wartość wypłat zaplanowano na poziomie 294 mln zł.

Zaktualizowane kwoty prezentują się następująco:

Rok	Limit MKiDN	Limit ZUS	Limit łącznie
2027	11,22 mln zł	10,34 mln zł	21,56 mln zł
2028	8,15 mln zł	10,99 mln zł	19,14 mln zł
2029	5,35 mln zł	11,65 mln zł	17,00 mln zł
2030	6,07 mln zł	2,94 mln zł	9,04 mln zł
2031	6,14 mln zł	3,03 mln zł	9,17 mln zł

[91] *Projekt ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny,* str. 21, https://www.copyrightpolska.pl/docs/cp_kwartalnik_2-3_25.pdf.

[92] https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=4DA13DC42778D489C1258E110031D300

2032	6,22 mln zł	3,13 mln zł	9,35 mln zł
2033	6,30 mln zł	3,23 mln zł	9,53 mln zł
2034	6,37 mln zł	3,32 mln zł	9,69 mln zł
2035	6,45 mln zł	3,42 mln zł	9,97 mln zł
2036	6,52 mln zł	3,52 mln zł	10,04 mln zł

Wniesienie projektu ustawy do Sejmu wywołało burzę polityczną, a opozycja parlamentarna nawoływała o jego odrzucenie już w pierwszym czytaniu, pomimo że wcześniej sama w poprzedniej kadencji parlamentu proponowała podobne rozwiązania. Za odrzuceniem ustawy w pierwszym czytaniu zagłosowało aż 199 posłów[93].

W odpowiedzi na apele[94] środowisk twórczych projekt został skierowany do Komisji Kultury i Środków Przekazu, która w ramach pierwszego czytania zorganizowała 14 lipca 2026 roku wysłuchanie publiczne.

Podczas wysłuchania SAiW CP reprezentował Członek Zarządu Janusz Kobyliński, który przypomniał o projekcie z 2003 roku pod nazwą Porozumienie „Łazienki Królewskie" (PŁK) stworzonym przez 35 organizacji stowarzyszeń i związków twórczych. Głównym zadaniem PŁK było właśnie zdefiniowanie statusu twórcy. Niestety pomimo zaangażowania Ministerstwa Kultury nie udało się wtedy przekuć projektu na prawo. Kolejna próba została podjęta w latach 2015–2017 przez roboczą grupę Ogólnopolska Konferencja Kultury (OKK).

Janusz Kobyliński zarekomendował obecnym na wysłuchaniu zapoznanie się z pełnym kalendarium oraz opisem historii prac środowisk twórczych na rzecz stworzenia systemowej ochrony statusu artysty i twórcy. Materiały te są dostępne w serwisie internetowym SAiW CP w zakładce „Serwis Autora". Na zakończenie wystąpienia podziękował MKiDN w osobach Ministrów Hanny Wróblewskiej, Marty Cienkowskiej i Macieja Wróbla oraz dyrektora Macieja Dydo oraz wyraził uznanie dla ich zaangażowania w prace legislacyjne wspierające twórczość i przemysły kreatywne, w tym w szczególności za aktualizację listy czystych nośników i urządzeń, od których pobierana jest opłata reprograficzna. Ponadto wyraził poparcie dla procedowanego projektu ustawy, jednocześnie wskazując na konieczność wprowadzenia niezbędnych poprawek. Zaapelował o działanie w porozumieniu wszystkich sił politycznych, aby uchwalić ustawę – zgodnie z maksymą **„że taka będzie kondycja naszej kultury, jaka jest kondycja jej twórców"**.

Pełny zapis wysłuchania publicznego z 14 lipca 2026 roku jest dostępny pod linkiem:
https://orka.sejm.gov.pl/zapisy10.nsf/0/DEFCAF7A37F134B0C1258E490046534B/%24File/0340310.pdf

W dniach 15–16 września 2026 roku nad projektem pracowała Sejmowa Komisja Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu, która przygotowała sprawozdanie. Zgodnie z opublikowanym porządkiem obrad plenarnych Sejmu[95] w dniach 5–9 października 2026 roku w wykazie spraw, o które może zostać uzupełniony porządek obrad po właściwych doręczeniach, znajduje się

[93] https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/Glosowanie.xsp?posiedzenie=60&glosowanie=61.

[94] Więcej na ten temat na str 54 Kwartalnika w artykule *SAiW CP – sygnatariuszem listu stowarzyszeń twórczych w sprawie ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny.*

[95] https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PorzadekObrad.xsp.

pozycja 8. *Sprawozdanie Komisji Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu o rządowym projekcie ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny* (druki nr 2644). Sprawozdawcą Komisji został poseł Krzysztof Mieszkowski.

Z tekstem ustawy w sprawozdaniu KKDNiŚP z rekomendacją do jej uchwalenia można się zapoznać pod adresem:

https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/648E360C396B1101C1258E76004A7C07/%24File/3082.pdf

W kolejnych numerach Kwartalnika będziemy informować o dalszym procedowaniu projektu tej ustawy.

Link do śledzenia procesu legislacyjnego:

https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=2644

***

Pierwszy projekt nowelizacji ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną będący wdrożeniem rozporządzenia DSA, uchwalony przez Sejm i skierowany do podpisu Prezydenta

W poprzednich numerach Kwartalnika opisałam historię procesu legislacyjnego projektu wdrożenia DSA[96] – od prac w resorcie cyfryzacji, poprzez uchwalenie ustawy na posiedzeniu 21 listopada 2025 roku[97], aż do poprawek Senatu[98], uchwalenia przez Sejm na posiedzeniu 18 grudnia 2025 roku i weta Prezydenta.

Resort cyfryzacji wdrożył plan awaryjny i w ekspresowym tempie przygotował nową propozycję legislacyjną polegającą na rozbiciu dotychczasowego projektu na dwa odrębne projekty ustaw. Jeden z nich zawiera niekontrowersyjne zapisy wynikające wprost z rozporządzenia DSA, a drugi zawiera przepisy budzące wątpliwości prezydenta dotyczące blokowania treści mogących stanowić dezinformację oraz naruszać inne przepisy prawa.

Resort cyfryzacji 6 lutego 2026 roku opublikował na stronach Rządowego Centrum Legislacji w dziale Rządowy Proces Legislacyjny projekty, które otrzymały kolejne numery UC 140[99] i UC 141[100]. Projekt UC 140 otrzymał numer druku sejmowego 2694 i został uchwalony 31 lipca 2026 roku. Z kolei 6 sierpnia 2026 roku Senat RP po rozpatrzeniu ustawy podjął uchwałę[101] w sprawie ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw i uchwalił do niej jedną poprawkę.

Poprawka przewiduje rozszerzenie składu Krajowej Rady do Spraw Usług Cyfrowych o przedstawicieli Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Sejmu

[96] Digital Services Act – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2065 z dnia 19 października 2022 r. w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (akt o usługach cyfrowych): https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj?locale=pl.

[97] W wersji wypracowanej na etapie prac Komitetu Stałego Rady Ministrów na podstawie projektu z 28 lipca 2025 roku.

[98] Akt prawny https://www.senat.gov.pl/prace/proces-legislacyjny-w-senacie/ustawy-uchwalone-przez-sejm/ustawy-uchwalone-przez-sejm/ustawa,1970.html.

[99] https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12406905.

[100] https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12406906.

[101] https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/druk.xsp?nr=2993.

oraz Senatu, po jednym przedstawicielu wyznaczonym przez każdy z tych organów[102].

Krajowa Rada do Spraw Usług Cyfrowych jest organem opiniodawczo-doradczym, którego zadaniem jest wspieranie wykonywania obowiązków wynikających z przepisów regulujących świadczenie usług cyfrowych oraz wypracowywanie stanowisk i rekomendacji w sprawach mających istotne znaczenie dla funkcjonowania rynku usług cyfrowych i ochrony praw użytkowników. Ze względu na zakres spraw będących przedmiotem działalności Rady, obejmujących zagadnienia dotyczące wolności wypowiedzi, ochrony praw podstawowych, bezpieczeństwa użytkowników, ochrony konsumentów oraz funkcjonowania rynku wewnętrznego usług cyfrowych, zasadne jest zapewnienie możliwie szerokiej reprezentacji konstytucyjnych organów państwa w jej składzie.

Udział przedstawicieli Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz obu izb parlamentu będzie sprzyjał wzmocnieniu pluralistycznego charakteru Rady oraz umożliwi jej uwzględnienie szerszej perspektywy instytucjonalnej w procesie wykonywania przez nią zadań. Proponowana zmiana nie wpłynie na charakter prawny Krajowej Rady do Spraw Usług Cyfrowych ani na zakres jej zadań.

Celem poprawki jest ponadto zapewnienie bardziej reprezentatywnego składu Rady oraz wzmocnienie jej funkcji opiniodawczo-doradczej poprzez udział przedstawicieli Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz obu izb parlamentu. Rozwiązanie to będzie sprzyjało zwiększeniu transparentności funkcjonowania Rady oraz umożliwi szerszy udział organów konstytucyjnych w debacie nad zagadnieniami związanymi ze stosowaniem przepisów o usługach cyfrowych.

Na posiedzeniu 4 września 2026 roku Sejm przyjął zaproponowaną przez Senat poprawkę i w takim kształcie projekt został przesłany do podpisu przez Prezydenta RP.

Drugi projekt nowelizacji ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, oznaczony na poziomie prac rządowych sygnaturą UC 141, otrzymał numer druku sejmowego 2693[103] i aktualnie jest na etapie drugiego czytania w Komisjach Sejmowych. Komisja Cyfryzacji 3 września 2026 roku opublikowała sprawozdanie z rekomendacją przyjęcia części zaproponowanych poprawek (Druk nr 3943)[104]. Projekt zawiera budzące duże emocje przepisy dotyczące usuwania z internetu treści naruszających prawo.

Link do procesu legislacyjnego ustawy:
https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=369E8091C11B29C3C1258E1900319B11

Aktualizacja:

Prezydent RP 25 września 2026 roku podpisał ustawę[105], która wejdzie w życie po 30 dniach od jej opublikowana w Dzienniku Ustaw.

---

[102] Wprowadza do jej tekstu następującą poprawkę: w art. 1 w pkt 6, w art. 15f w ust. 5 przed pkt 1 dodaje się pkt …–… w brzmieniu:
„…) przedstawiciel wyznaczony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
…) przedstawiciel wyznaczony przez Sejm";
…) przedstawiciel wyznaczony przez Senat".

[103] https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?id=369E8091C11B29C3C1258E1900319B11.

[104] https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/0/525EAB466EE6EEA7C1258E67002D41E5/%24File/2814-A.pdf
8) w art. 1 w pkt 4, w art. 11m ust. 3 nadać brzmienie: „3. Decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, właściwy organ, o którym mowa w art. 11b, nadaje rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli decyzja ta dotyczy nielegalnych treści, których rozpowszechnianie może wyczerpywać znamiona czynu zabronionego, o którym mowa w art. 200 § 3 i 5, art. 200a, art. 200b lub art. 202 § 3–4c ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny".

[105] https://www.prezydent.pl/prawo/ustawy-podpisane/ustawy-podpisane-we-wrzesniu-2026-r-,127297.

REDAKCJA POLECA

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

Stan czytelnictwa w 2025 roku

Biblioteka Narodowa udostępniła aktualne badanie czytelnictwa autorstwa Zofii Zasackiej, Romana Chymkowskiego i Izabeli Koryś. Choć nie ma zasadniczych zmian w stanie czytelnictwa w stosunku do poprzedniego badania z 2024 roku, raport zawiera wiele ciekawych zestawień, na przykład tabelę prezentującą autorów i autorki najpoczytniejszych książek w latach 2018–2025, zawierającą po 27 nazwisk w każdym roku.

Link do strony z raportem:
https://www.bn.org.pl/download/document/1775495746.pdf

***

Europejska Rada Pisarzy apeluje do ministrów kultury i finansów o ochronę rynku książki

Dziennik Gazeta Prawna jako pierwszy poinformował o piśmie Europejskiej Rady Pisarzy zaadresowanym do Minister Marty Cienkowskiej i Ministra Andrzeja Domańskiego w sprawie regulacji rynku książki w Polsce.

Więcej na ten temat w polecanym artykule:
https://edgp.gazetaprawna.pl/firma/artykuly/11229754,europejska-rada-pisarzy-apeluje-do-ministrow-kultury-i-finansow-o-ochr.html

***

Konferencja 100 lat prawa autorskiego

Dnia 27 marca 2026 roku w Warszawie w siedzibie Urzędu Patentowego RP odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa „100 lat polskiego prawa autorskiego – wyzwania współczesności”[106] organizowana przez Katedrę Prawa Własności Intelektualnej Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, pana prof. dr hab. Jana Błeszyńskiego oraz Urząd Patentowy RP.

Link do transmisji konferencji:
https://www.youtube.com/watch?v=XoJLF9b-GvP4&t=34666s

[106] https://konferencje-prawo.uwb.edu.pl/download/RFBsOJy8aFxk9MUVISHxoblZIe2QZc0YyDyAxPgIJNAUfSwo0Ih8XI-TEmRUgePy89Q1swJ0M0aj8PPAtsWQAkNgMVQTEuAQAvNzBFSEgrKDcBDWFqFyFULQ5yVGwFBz0_HGVMNzsfGScwCUg-tDSE1Og4VH2lFJFc1DzMyYRMcMC0AZUwpJB0QIyYwCREAKAUoHRg0KRd9Fz8PPAtsWUwhKABeESMmLB0pOjMCAA8jOTI-GJiw1QX9FPQByQmwTHD4wCloXHSIXVHx2ZlFQRm82OQEeYXwXIVl7SnIeLwQLDjMLG1l2eEFEOw/program_konferencji_ost.pdf

W SKRÓCIE

***

Parlament Europejski zmienia domyślną wyszukiwarkę z Google na francuską Qwant

Dnia 4 czerwca 2026 roku Parlament Europejski zmienił domyślną wyszukiwarkę z Google na francuską Qwant. Powodem tej decyzji jest zapewnienie większej ochrony prywatności użytkowników oraz polityka europejskiej suwerenności technologicznej.

Więcej na ten temat w artykule poniżej:
https://www.politico.eu/article/european-parliament-ditches-google-for-french-search-engine/

***

Ciekawe amerykańskie badanie o skutkach wypożyczania e-booków dla rynku sprzedaży książek

Stowarzyszenie Wydawców Amerykańskich[107] (AAP) i Gildia Autorów[108] zlecili wykonanie badania o wpływie wypożyczeń bibliotecznych e-booków na sprzedaż książek na wolnym rynku. Raport[109] *An Empirical Study of the Impact of Library E-Lending for the Library E-Lending for the Book Economy* napisali Jéssica Dutra i Robert Stoner z Secretariat Advisors. Na podstawie przeprowadzonych badań wskazano, że wzrost wypożyczania e-booków bezpośrednio wpływa na spadek sprzedaży książek detalicznych we wszystkich formatach.

Pomimo że badanie dotyczy rynku amerykańskiego, gdzie prawo stanowe wprowadza regulacje dotyczące licencjonowania e-booków, warto się zapoznać z jego treścią, ponieważ pewne mechanizmy dotyczące praw wolnego rynku oraz ochrony praw autorskich w krajach demokratycznych są uniwersalne.

Link do komunikatu prasowego AAP zawierający kluczowe ustalenia:
New Study Analyzes the Impact of Library E-Lending on Commercial Book Markets – AAP
Adres strony:
https://publishers.org/news/new-study-analyzes-the-impact-of-library-e-lending-on-commercial-book-markets

Link do artykułu o badaniu autorstwa Gildii Autorów:
Study Analyzes the Impact of Library E-Lending on Commercial Book Markets – The Authors Guild
Adres strony:
https://authorsguild.org/news/study-analyzes-the-impact-of-library-e-lending-on-commercial-book-markets

[107] Association of American Publishers.

[108] Authors Guild.

[109] https://secretariat-intl.com/wp-content/uploads/2026/09/An-Empirical-Study-of-the-Impact-of-Library-E-Lending-on-the-Book-Economy.pdf.

Link do artykułu o badaniu opublikowanego w „Publishers Weekly":

Study Says Library E-book Lending Hurts Industry Sales

Adres strony:

https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/industry-news/libraries/article/101167-study-says-library-e-book-lending-hurts-industry-sales.html

***

Ugoda Bartz – Anthropic

Sąd Okręgowy Stanów Zjednoczonych dla Północnego Dystryktu Kalifornii 20 lipca 2026 roku zatwierdził ustaloną przez strony ugodę zbiorową o wartości 1,5 miliarda dolarów w sprawie o naruszenie praw autorskich Bartz przeciwko Anthropic[110].

W ten sposób zakończył się poważny spór dotyczący naruszenia praw autorskich do książek wykorzystanych do trenowania modelu sztucznej inteligencji. Ugoda obejmuje wcześniejsze przejęcie i kopiowanie setek tysięcy książek pozyskanych przez Anthropic z pirackich stron internetowych, pozostawiając otwarte potencjalne roszczenia dotyczące wyników generowanych przez AI w przyszłych postępowaniach.

Na mocy ugody Anthropic wypłaci 1,5 miliarda dolarów uprawnionym autorom i wydawcom, których prace zostały pobrane z Library Genesis i Pirate Library Mirror. Ugoda przewiduje wypłatę około 3 000 dolarów za każde dzieło dla każdego uprawnionego posiadacza praw – mniej więcej czterokrotność ustawowego minimalnego odszkodowania wynoszącego 750 dolarów, które zwykle przyznaje się za zwykłe naruszenie praw autorskich. Oprócz odszkodowania pieniężnego ugoda wymaga od Anthropic zniszczenia pirackich plików źródłowych oraz kopii z nich pozyskanych.

Według sądu i stron ponad 90% kwalifikujących się prac zostało już zgłoszonych i wkrótce rozpocznie się wypłata uzgodnionych kwot.

***

Komisja Europejska wszczęła wobec Polski postępowanie naruszeniowe w związku z niewdrożeniem dyrektywy policyjnej w zakresie przetwarzania danych osobowych

Jak poinformował Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych[111], Komisja Europejska wszczęła wobec Polski postępowanie naruszeniowe w związku z niewdrożeniem dyrektywy policyjnej w zakresie przetwarzania danych osobowych. Najprawdopodobniej chodzi o niedostateczną ochronę danych przetwarzanych w toku czynności procesowych oraz znajdujących się w aktach spraw, a tym samym naruszenie podstawowych praw osób, których dane dotyczą.

[110] https://ifrro.org/page/article-detail/us-district-court-for-the-northern-district-of-california-grants-final-approval-of-the--parties-proposed-class-settlement.

[111] https://uodo.gov.pl/pl/138/4477.

***

Zarządzanie sztuczną inteligencją – nowy przewodnik IFRRO

Dnia 29 kwietnia 2026 roku IFRRO[112] zaprezentowało i opublikowało przewodnik *AI Guide*. Wydanie przewodnika poprzedziły dyskusje i spotkania, podczas których dyskutowano o ważnych kwestiach na styku sztucznej inteligencji i praw autorskich, takich jak trenowanie modeli AI, przejrzystość, autorstwo, egzekwowanie prawa oraz rosnącą rolę licencjonowania w umożliwianiu odpowiedzialnego rozwoju AI.

Przewodnik, który powstał we współpracy z prof. Eleonorą Rosati, promuje zrównoważone podejście oparte na zasadach praw autorskich, podkreślając, że „rozwój niezawodnych i godnych zaufania systemów AI powinien opierać się na legalnym dostępie do chronionych dzieł, przejrzystości w użyciu oraz odpowiednim wynagrodzeniu dla właścicieli praw". W ocenie IFRRO takie podejście ułatwia skierowanie dyskusji na praktyczne i prawnie spójne ścieżki odpowiedzialnego wykorzystania chronionych treści w systemach AI.

Przewodnik jest dostępny w internecie pod adresem:

https://ifrro.org/resources/documents/Publications/public/IFRRO_AI_Governance_Guide_27Apr26.pdf

[112] International Federation Reproduction Rights Organisation.

WCHODZĄ W ŻYCIE

MARZENNA WOJCIECHOWSKA

23 lipca 2026 roku

Ustawa z dnia 27 marca 2026 r. o zarządzaniu danymi (Dz.U. 2026 poz. 548)

Więcej o ustawie piszę na str. 20 w artykule *Sztuczna inteligencja – aktualne zagadnienia. Część IV. Cyfrowy Omnibus*

https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20260000548

28 lipca, 11 sierpnia, 28 października 2026 roku

Ustawa z dnia 3 lipca 2026 roku o systemach sztucznej inteligencji (Dz.U. 2026 poz. 1003)

W dniu 28 lipca w życie wszedł art. 125 ust. 4, a artykuły art. 8–18 oraz rozdziały 3–5, 8 i 9 wejdą w życie 28 października 2026 roku. Więcej o ustawie można przeczytać w artykule *Sztuczna inteligencja – aktualne zagadnienia. Część IV. Polska dołącza do krajów UE, które wdrożyły AI Act* na str. 19

https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20260001003

6 sierpnia 2026 roku

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 17 lipca 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu i trybu zaliczania bibliotek do niektórych bibliotek naukowych oraz ustalenia ich wykazu (Dz.U. 2026 poz. 979)

https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20260000979

23 września 2026 roku

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 3 września 2026 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie nagród ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego dla nauczycieli akademickich (Dz.U. 2026 poz. 1187)

https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20260001187

28 września 2026 roku

Obwieszczenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 sierpnia 2026 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w sprawie narodowego zasobu bibliotecznego (Dz.U. 2026 poz. 1204)

https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20260001204

INFORMACJE O DZIAŁALNOŚCI STOWARZYSZENIA

MARZENNA WOJCIECHOWSKA, JĘDRZEJ MACIEJEWSKI
KAMILA KURKOWSKA

Walne Zgromadzenie Członków

(mw)

Dnia 25 czerwca 2026 roku odbyło się doroczne zwyczajne Walne Zebranie Członków SAiW Copyright Polska. Miało ono charakter sprawozdawczy i było poświęcone podsumowaniu 2025 roku oraz przyjęciu sprawozdania z działalności organizacji zbiorowego zarządzania. Sprawozdanie z działalności Zarządu przedstawiła Barbara Jóźwiak. Omówiła wyniki finansowe oraz najważniejsze wydarzenia w mijającym roku. W związku z rozszerzeniem zezwolenia na wykonywanie przez Stowarzyszenie zbiorowego zarządu, obejmującego – obok wydawców – również autorów, a także ze zmianą rozporządzenia MKiDN o czystych nośnikach oraz urządzeniach służących do kopiowania chronionych utworów, przedstawiono plany działania Zarządu SAiW CP na najbliższe lata.

Wszyscy członkowie Zarządu i Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia uzyskali jednogłośne absolutorium.

***

SAiW CP – uczestnikiem akcji „Jeden Podpis"[113]

(mw)

Organizacje reprezentujące twórców, artystów wykonawców oraz branżę kreatywną zawiązały koalicję na rzecz aktualizacji listy czystych nośników i urządzeń, od których naliczana jest rekompensata za dozwolony użytek chronionych utworów, znana pod nazwą opłaty reprograficznej. Inicjatywie tej towarzyszyły działania informacyjne, obejmujące kierowanie pism, organizację spotkań i komunikację w mediach społecznościowych oraz uruchomienie specjalnie stworzonej na tę okazję strony internetowej. Oprócz SAiW CP w koalicji znalazły się również: Związek Artystów Scen Polskich, Unia Literacka, Stowarzyszenie Filmowców Polskich, Związek Producentów Audio-Video, Izba Wydawców Prasy, Polska Izba Książki, Związek Zawodowy Muzyków RP, Związek Zawodowy Twórców Dubbingu, Związek Zawodowy Filmowców, Związek Zawodowy Aktorów Polskich, Stowarzyszenie Kreatywna Polska, Związek Polskich Artystów Plastyków, Polska Gildia Producentów, Stowarzyszenie Twórców Polskiej Animacji, Stowarzyszenie Dziennikarzy i Wydawców Repropol, Natural Born Writers, Gildia Polskich Reżyserów, Obywatelskie Forum Sztuki Współczesnej, Krajowa Izba Producentów Audiowizualnych, Gildia Scenarzystów Polskich, Polskie Stowarzyszenie Montażystów, Polish Society of Cinematographers.

[113] https://www.jedenpodpis.pl/ [dostęp: 3.09.2026].

***

SAiW CP sygnatariuszem listu stowarzyszeń twórczych w sprawie ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny

(mw)

Zarząd SAiW CP, reprezentowany przez prezesa Zbigniewa Czerwińskiego, razem z trzydziestoma[114] innymi organizacjami reprezentującymi twórców, artystów wykonawców oraz branżę kreatywną skierował do posłanek i posłów Sejmu RP list z apelem o podjęcie prac parlamentarnych nad projektem ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny.

Sygnatariusze listu, powołując się na zaangażowanie klubów parlamentarnych i partii politycznych w sprawy kultury polskiej i rozwiązywania problemów społecznych, poprosili o wsparcie projektu ustawy w pierwszym czytaniu. Podkreślono ogromne znaczenie ustawy dla przyszłości kultury i ochrony dziedzictwa polskiego. Jednocześnie wskazano, że niezbędne jest, by pracą nad poprawkami i udoskonaleniem projektu zajęły się obie izby parlamentu oraz komisje sejmowe. Wyrażono nadzieję na wsparcie parlamentarzystów we wprowadzeniu projektu ustawy do dalszych prac parlamentarnych oraz zadeklarowano gotowość do współpracy i otwartość na dyskusję nad proponowanymi rozwiązaniami.

Sygnatariusze listu wskazali, jak ważny dla nich jest ten moment, kiedy po kilkunastu latach starań i pracy kolejnych koalicji rządowy projekt ustawy o zabezpieczeniu socjalnym osób wykonujących zawód artystyczny po raz pierwszy trafił do Sejmu RP. Podkreślono, że praca twórcza ma szczególny

[114] Federacja Związków Zawodowych Pracowników Kultury i Sztuki – Agnieszka Lachcik, Przewodnicząca FZZPKiS; Gildia Scenarzystów Polskich – Maciej Sobczyk, Przewodniczący GSP; Gildia Polskich Reżyserek i Reżyserów Obsady – Ewa Brodzka, Prezeska Gildii; Gildia Polskich Charakteryzatorów – Aneta Brzozowska, Członek Zarządu; Gildia Reżyserów Polskich – Magdalena Lankosz, Dyrektorka GRP; Krajowa Izba Producentów Audiowizualnych – Prezes Stanisław Zaborowski; Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki – Kacper Kępiński, Zastępca Dyrektora NIAiU; Obywatelskie Forum Sztuki Współczesnej; Polskie Stowarzyszenie Montażystów – Marcin Konarzewski, Prezes PSM; Sekcja Polska Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki AICA; Siła Społeczna Fundacja – Anna Golc, Prezeska; Polskie Stowarzyszenie Jazzowe – Piotr Majewski, Prezes Zarządu PSJ, Piotr Rodowicz, Prezydium Zarządu PSJ; Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska – Zbigniew Czerwiński, Prezes Zarządu; Stowarzyszenie Architektów Polskich SARP – Marek Chrobak, Prezes SARP; Stowarzyszenie Artystów Wykonawców SAWP; Stowarzyszenia Filmowców Polskich – Grzegorz Łoszewski, Dyrektor; Stowarzyszenie Forum Środowisk Sztuki Tańca; Stowarzyszenie Kreatywna Polska; Stowarzyszenie Producentów Polskiej Animacji – Łukasz Kacprowicz, Prezes Zarządu; Stowarzyszenie Twórców Ludowych; STOART – Łukasz Gorczyca – Przewodniczący Zarządu STOART; Unia Literacka – Joanna Gierak-Onoszko – Prezeska UL; Związek Artystów Scen Polskich – Jan Tomaszewicz, Prezes Zarządu Głównego Związku Artystów Scen Polskich; Stowarzyszenie Związek Autorów i Producentów Audiowizualnych – Dominik Skoczek, Dyrektor; Związek Kompozytorów Polskich – Beata Bolesławska-Lewandowska, Prezes ZKP; Związek Polskich Artystów Plastyków Zarząd Główny – Maria Moroz, Wiceprezes ZG ZPAP Związku Polskich Artystów Plastyków Okręg Krakowski, Związku Polskich Artystów Plastyków Okręg Opolski; Związek Zawodowy Aktorów Polskich Zarząd Główny – Robert Gulaczyk, Przewodniczący Zarządu Głównego ZZAP; Związek Zawodowy Filmowców – Witold Płóciennik, Przewodniczący ZZF; Związek Zawodowy Muzyków RP – Przewodniczący Leszek Biolik; Polska Gildia Producentów – Joanna Szymańska, Prezeska.

charakter, a miejsce w systemie podatkowym i ubezpieczeń społecznych musi zostać wyraźnie uregulowane.

Wskazano również, że analogiczne systemy dedykowanych ubezpieczeń społecznych funkcjonują w wielu krajach Unii Europejskiej, a zasadność przyjęcia takich rozwiązań potwierdzają rezolucje Parlamentu Europejskiego z lat 1999, 2007 i 2023. Brak przyjęcia analogicznych rozwiązań osłabia potencjał polskiej kultury na rynku kreatywnym Unii Europejskiej, a brak rozwiązania prawnego, dedykowanego pracy w zawodach artystycznych, jest od wielu lat poważnym zagrożeniem nie tylko dla środowiska artystycznego, ale również dla rozwoju polskiej kultury.

Z treścią listu można się zapoznać na stronie internetowej pod adresem:

https://copyrightpolska.pl/wp-content/uploads/2026/06/List-status-artysty.pdf

***

SAiW CP przystąpiło do międzynarodowej organizacji PLRI[115] skupiającej krajowe ozz wypłacające rekompensaty za użyczanie książek w bibliotekach oraz inne organizacje zainteresowane rozwojem PLR

(mw)

Podczas pierwszego Walnego Zgromadzenia Członków, które odbyło się 2 marca 2026 roku, Public Lending Right International (PLRI) zaakceptowało aplikację SAiW CP i przyjęło Stowarzyszenie w poczet członków. Przy tej okazji przyjęto jeszcze sześć nowych organizacji członkowskich:

- ANFASA – Academic & Non-Fiction Authors' Association of South Africa[116],
- CEDRO – Centro Español de Derechos Reprográficos (Hiszpania)[117],
- FUIS – Federazione Unitaria Italiana Scrittori,
- Luksorr (Luksemburg)[118],
- Sanasto – Finnish Literary Copyright Society[119],
- Islandzki Fundusz Biblioteczny, zarządzany przez Związek Pisarzy Islandii.

Członkostwo w PLRI stwarza możliwości wymiany doświadczeń i współpracy z organizacjami zajmującymi się wynagrodzeniami za użyczenia publiczne, budując system wymiany wiedzy i środków z korzyścią dla beneficjentów tych środków.

[115] https://plrinternational.com

[116] ANFASA – Academic & Non-Fiction Authors' Association of South Africa: Omówienie | LinkedIn

[117] CEDRO: Omówienie | LinkedIn

[118] FUIS Federazione Unitaria Italiana Scrittori | LinkedIn

[119] Sanasto – Finnish Literary Copyright Society: Omówienie | LinkedIn

***

SAiW CP Mecenasem Międzynarodowych Targów Książki w Warszawie

(mw)

Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska jako Mecenas Międzynarodowych Targów Książki w Warszawie zaprezentowało swoją działalność, misję oraz cele działania na rzecz autorów i wydawców, w szczególności w kontekście aktualnych zmian wynikających z rozszerzenia zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zarządzania, rozszerzenia listy czystych nośników oraz zwiększenia puli środków finansowych na rekompensaty za wypożyczenia biblioteczne.

Podczas targów przedstawiciele Stowarzyszenia na specjalnym stoisku przekazywali informacje i odpowiadali na liczne pytania autorów i wydawców odwiedzających stoisko.

Ponadto SAiW CP zorganizowało dwie konferencje o tematach przybliżających bieżącą agendę prac Stowarzyszenia.

Prezes Zarządu SAiW Copyright Polska Zbigniew Czerwiński 28 maja 2026 roku zaprezentował wystąpienie pt. *Nowe możliwości i większe środki na wynagrodzenia i rekompensaty dla autorów i wydawców*, podczas którego omówił działalność Stowarzyszenia oraz przedstawił nowe instrumenty ochrony prawnej twórczości.

Ponadto zaprezentował konkretne możliwości współpracy autorów i wydawców ze Stowarzyszeniem oraz potencjał finansowy płynący dla beneficjentów. Stało się to możliwe dzięki przełomowym zdarzeniom dla zbiorowego zarządzania prawami autorskimi na rynku książki, w tym w szczególności uzyskaniu uprawnień do reprezentowania wszystkich twórców i wydawców książek na polach analogowych i cyfrowych, dzięki nowemu zezwoleniu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z sierpnia 2025 roku oraz podpisaniu przez Minister Martę Cienkowską nowelizacji rozporządzenia w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów, aktualizującego listę czystych nośników i urządzeń, od których pobierana jest tzw. opłata reprograficzna.

Dzięki tym decyzjom zakres ochrony i możliwości dodatkowych przychodów od SAiW Copyright Polska dla wydawców i autorów znacząco się rozszerzył.

Drugie spotkanie 29 maja 2026 roku, poświęcone zmianom prawa związanym z regulowaniem generatywnej sztucznej inteligencji pt. *Perspektywy regulacji GenAI w prawie UE, w świetle rezolucji Parlamentu Europejskiego z 10 marca 2026 r.* poprowadziła Marzenna Wojciechowska – Redaktor naczelna Kwartalnika „Copyright Polska", Członek Zarządu SAiW Copyright Polska. Zwróciła uwagę, że ze wszystkich zagadnień dotyczących sztucznej inteligencji to właśnie generatywna sztuczna inteligencja (GenAI), która stała się przedmiotem wielu sporów i postępowań sądowych, wzbudza szczególne zainteresowanie.

Analitycy Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO) doliczyli się blisko 60 sporów sądowych między podmiotami praw autorskich a potentatami branży GenAI. Pierwsze wyroki nie przyniosły jednoznacznych odpowiedzi i rozwiązań, a perspektywa kolejnych instancji odsuwa rozstrzygnięcie sporów w nieokreśloną przyszłość. Dostrzegając ten problem, Parlament Europejski zlecił przygotowanie sprawozdania pt. *Generatywna sztuczna inteligencja – możliwości i wyzwania*, a następnie przyjął je jako własne w postaci Rezolucji PE z 10 marca 2026 roku. Analiza podstawowych problemów i pytań dotyczących GenAI, jakie stara się rozwiązać Parlament Europejski, oraz postulaty zmian prawa – jest niezwykle istotna w kontekście ich implikacji dla twórców i rynku wydawniczego.

***

SAiW CP partnerem 29. Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie

(jm), (kk)

Od dwóch lat konsekwentnie wspieramy działania związane z rozwojem i promocją czytelnictwa. Jako Partner 29. Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie, mamy ogromną przyjemność zaangażować się w to wydarzenie jako patron i sponsor.

W roli Sponsora Strefy Adaptacji zapraszamy autorów i wydawców do nawiązywania kontaktów z producentami filmów i seriali w celu adaptacji ich dzieł na potrzeby małego i wielkiego ekranu.

22 października, o godz. 11.00-11.50 i 13.00-13.50 w hali Dunaj poprowadzimy, jako tegoroczny Partner Edukacyjny Dziecięcej i Młodzieżowej Strefy Literackiej, unikalne warsztaty z prawa autorskiego dla uczniów 7 i 8 klas szkół podstawowych. Młodzież dowie się na nich, kto według prawa jest twórcą, które treści mogą wykorzystać bez pytania o to ich właściciela oraz czym różni się plagiat od inspiracji. Wyjaśnimy również skąd autor otrzymuje wynagrodzenie i jaką rolę pełnią w tym organizacje takie jak nasze Stowarzyszenie. Ponadto uczniowie dowiedzą się, jak zgodnie z prawem autorskim korzystać z memów, TikToka, sztucznej inteligencji i robić prezentacje szkolne.

23 października, o godz.12.00 - 12.50 zapraszamy do Sali Lwów B twórców i wydawców na spotkanie poświęcone nowym możliwościom i większym środkom na wynagrodzenia i rekompensaty. Opowiemy o zwiększeniu opłat reprograficznych na rzecz twórców i wydawców oraz o środkach przeznaczonych na wynagrodzenia za użyczanie książek przez biblioteki publiczne, które jeszcze w tym roku trafią do autorów, tłumaczy, ilustratorów i wydawców zarejestrowanych w systemie PLR. Przedstawimy także działania realizowane przez Stowarzyszenie i pozyskiwane przez nie na rzecz środowiska twórców i wydawców wynagrodzenia, na które będą mogli liczyć od przyszłego roku. To ważny moment dla branży i dobra okazja, by poznać szczegóły nowych rozwiązań bezpośrednio od Stowarzyszenia Copyright Polska.

Jako gospodarz stoiska **D44 w Hali Wisła** będziemy dostępni dla Państwa przez cztery dni targowe i chętnie spotkamy się tam indywidualnie i odpowiemy na Państwa pytania.

***

Ogłoszenie o programach stypendialnych SAiW Copyright Polska w roku akademickim 2026/2027

(kk)

Zarząd Stowarzyszenia Autorów i Wydawców SAiW Copyright Polska (dalej: Stowarzyszenie), działając na podstawie § 12 ust. 2 Regulaminu określającego zasady prowadzenia działalności o charakterze kulturalnym lub edukacyjnym przez Stowarzyszenie, **postanowił o kontynuowaniu w 2026 roku dwóch programów stypendialnych dla studentów i doktorantów zajmujących się problematyką ochrony własności intelektualnej**.

W 2026 roku programy stypendialne będą dotyczyć następujących dziedzin:

1. **Prawo autorskie i prawa pokrewne, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorowego zarządzania tymi prawami;**
2. **Zasada terytorialności prawa autorskiego i praw pokrewnych w dobie sztucznej inteligencji.**

W ramach każdego z programów stypendialnych ustanawia się po dwa indywidualne stypendia, tj. po jednym dla studenta ostatniego roku studiów magisterskich na kierunku prawo i dla doktoranta w dziedzinie nauk prawnych, które zostaną sfinansowane ze środków potrąconych przez Stowarzyszenie na cele wskazane w Regulaminie działalności. W razie niezgłoszenia się w danym programie stypendialnym żadnego kandydata na danym poziomie studiów (żadnego doktoranta lub żadnego studenta ostatniego roku studiów magisterskich) Stowarzyszenie może, uwzględniając opinię Komisji Stypendialnej, przyznać dodatkowe stypendium/stypendia w drugim programie stypendialnym, przy czym liczba wszystkich przyznanych stypendiów w sumie nie może przekroczyć czterech.

Zarząd określił następujące ramy prawne obu programów stypendialnych:

a. wysokość pojedynczego stypendium:

3 000 zł (słownie: trzy tysiące złotych) brutto miesięcznie przez 9 miesięcy (X–VI) roku akademickiego 2026/2027.

b. tryb przyznania stypendium:

Komisja Stypendialna, wyłoniona przez Zarząd Stowarzyszenia z grona ekspertów, oceni zgłoszenia kandydatów dokonanych na formularzu zgłoszeniowym – którego wzór załączono do niniejszego ogłoszenia – i doręczonych Stowarzyszeniu w formie pisemnej do dnia **31.10. 2026 roku** wraz z załącznikami dokumentującymi osiągnięcia naukowe wskazane w zgłoszeniach.

c. szczegółowe zasady przyznawania stypendium:

I. Stypendium jest przyznawane w każdym programie jednemu studentowi studiów magisterskich na kierunku prawo i jednemu doktorantowi w dziedzinie nauk prawnych, którzy złożyli poprawne pod względem formalnym zgłoszenia w wymaganym terminie i uzyskali najwyższą sumaryczną liczbę punktów odpowiednio wśród studentów i doktorantów, przyznanych im przez Komisję Stypendialną za poszczególne elementy merytoryczne zgłoszenia, przy czym stypendium nie może zostać przyznane osobom pozostającym z członkami Komisji Stypendialnej w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia ani osobom będącym magistrantami lub doktorantami członków Komisji Stypendialnej;

II. Wraz ze złożeniem wniosku o przyznanie stypendium wnioskodawca zobowiązuje się, że w razie uzyskania stypendium dostarczy do Stowarzyszenia w terminie trzech miesięcy od zakończenia pobierania stypendium treści swojej pracy magisterskiej lub doktorskiej do wglądu, a w razie jej braku w ww. terminie – treść jej istniejących rozdziałów – w celu podjęcia przez Stowarzyszenie decyzji co do wydania artykułu na ten temat. W razie podjęcia przez Stowarzyszenie takiej decyzji stypendysta opracuje wskazany przez Stowarzyszenie tekst zgodny z tematem pracy w formie artykułu w formacie (objętość, rodzaj tekstu – dziennikarski, naukowy, popularnonaukowy itp.) wskazanym przez Stowarzyszenie i udzieli Stowarzyszeniu nieodpłatnej licencji niewyłącznej na rozpowszechnianie opracowanego tekstu na wszelkich polach eksploatacji wskazanych w art. 50 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w ramach działalności Stowarzyszenia, w szczególności w ramach jego działalności edukacyjnej. Stypendysta i Stowarzyszenie mogą w razie możliwości lub potrzeby zdecydować wspólnie o szerszym zakresie współpracy wydawniczej niż wynikający ze zdania poprzedzającego, na przykład o publikacji całej pracy lub jej fragmentów.

Kryteria oceny zgłoszeń przez grono ekspertów:

Komisja Stypendialna, oceniając poszczególne zgłoszenia, przyznaje punkty za zgłoszone i udokumentowane osiągnięcia naukowe wedle następującej punktacji, z dokładnością do 0,5 pkt:

- I. Konspekt pracy magisterskiej lub doktorskiej odnoszącej się do dziedziny, w której przyznawane jest stypendium: od 0 do 20 pkt

- II. Wydane publikacje naukowe dotyczące prawa własności intelektualnej, w tym w szczególności prawa autorskiego (tytuł publikacji, data i miejsce wydania): od 0 do 5 pkt za każdą publikację,

  * za każdą publikację dotyczącą prawa autorskiego punktacja liczona jest podwójnie

- III. Czynny udział w konferencji naukowej dotyczącej prawa własności intelektualnej, w tym w szczególności autorskiego (data, miejsce, nazwa konferencji, tytuł referatu): od 0 do 3 pkt za każdą konferencję,

  * za każdą konferencję dotyczącą prawa autorskiego punktacja liczona jest podwójnie

- IV. Wyniki osiągnięte na prawniczych studiach magisterskich, tj. średnia ocen ze studiów magisterskich (w wypadku trwających studiów – ze wszystkich dotychczas ukończonych lat tych studiów):

  *do punktów uzyskanych przez wnioskodawcę w ramach pkt i) – iii) dodaje się liczbę punktów odpowiadającą średniej ze studiów magisterskich.

Wzory wniosków do pobrania udostępnione są na stronie internetowej SAiW CP pod adresem: https://www.copyrightpolska.pl/pl/3/0/350/Stypendia

W razie dodatkowych pytań prosimy o kontakt pod adresem e-mail: stypendia@copyrightpolska.pl.

Zgłoszenia kandydatów (prawidłowo wypełnione wnioski) prosimy wysyłać pod adres: Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska, ul. Krupnicza 12/6, 31-123 Kraków.

WSPOMNIENIE O MACIEJU HOFFMANIE

Maciej Hoffman (1940–2026), nasz przyjaciel.

Członek Stowarzyszenia Autorów i Wydawców Copyright Polska od niemal samego początku i Członek Zarządu w latach 2008–2019.

Maciej obdarzał mnie przyjaźnią, okazywaną przy każdej okazji. Współpracowaliśmy blisko w dwóch miejscach. Jedna to zarząd Stowarzyszenia Autorów i Wydawców Copyright Polska, druga – Nagroda Złotego Gryfa.

Zapamiętałem jego aktywny udział w pracach SAiW Copyright Polska, zawsze jego zdecydowany głos, czasem kontrowersyjny, ale zawsze występujący w interesie środowiska dziennikarzy i wydawców prasy, które z przekonaniem reprezentował.

Nagroda Złotego Gryfa ustanowiona przez Polską Izbę Druku jest najbardziej prestiżową nagrodą w sektorze poligrafii. Do grona jurorów powołano uznanych ekspertów, naukowców i analityków z szeroko rozumianego rynku książki i w tym gronie Maciej zasiadał przez wiele edycji, będąc niekwestionowanym autorytetem jako doświadczony wydawca prasowy. Spotkania jury Nagrody Złotego Gryfa były zawsze wydarzeniem odnotowywanym w mediach branżowych, a przy tym stały się okazją do rozmów towarzyskich i tworzenia przyjacielskich relacji. Uroczystości wręczania nagród Złotego Gryfa na dorocznych Balach Poligrafów stanowiły potwierdzenie najwyższego kunsztu w polskiej poligrafii, w której przez minione ponad trzydzieści lat nastąpiły fundamentalne zmiany i wspaniały wzrost poziomu produkcji, konkurującej skutecznie na rynku międzynarodowym. Zawsze były też okazją do kolejnych spotkań w gronie przyjaciół. Gdy w ostatnim roku Maciej nie pojawił się ani na Walnym Zgromadzeniu Członków SAiW Copyright Polska, ani na posiedzeniu jury Nagrody, ani na uroczystości jej wręczenia odczułem wielką pustkę. Teraz już przyszło się pożegnać i podziękować za wspólny czas i jego wspaniały uśmiech!

Piotr Dobrołęcki

COPYRIGHT POLSKA – KWARTALNIK NR 2-3/2026

Kwartalnik informacyjno-edukacyjny wydawany przez SAiW COPYRIGHT POLSKA zawiera informacje o działalności Stowarzyszenia, a także podejmuje problematykę praw własności intelektualnej, w szczególności w obszarze aktywności wydawniczej: praw autorskich, praw pokrewnych oraz prawnej ochrony baz danych.

Głównym celem wydawnictwa jest prowadzenie wśród członków Stowarzyszenia działalności edukacyjnej mającej podnieść świadomość prawną oraz ułatwić prowadzenie działalności twórczej i wydawniczej z zastosowaniem wysokiego poziomu ochrony praw własności intelektualnej.

Redaktor naczelna: Marzenna Wojciechowska

Opracowanie graficzne okładki: Magdalena Błażków, KreacjaPro

Opracowanie graficzne i skład: Elżbieta Wastkowska

Korekta: Sylwia Chrabałowska

Wydawca: STOWARZYSZENIE AUTORÓW I WYDAWCÓW COPYRIGHT POLSKA

Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska

ul. Krupnicza 12/6, 31-123 Kraków

Adres redakcji: ul. Nowogrodzka 62b/8, 02-002 Warszawa

Kontakt: m.wojciechowska@copyrightpolska.pl

Wydanie elektroniczne (online) posiada numer ISSN 2720-1066

Wydanie drukowane posiada numer ISSN 2720-1724

Stan prawny aktualny na dzień 15 września 2026 r.

NR 2–3/2026 kwiecień–wrzesień